

Välfärd

SCB

Statistiska centralbyrån Statistics Sweden

Lågt valdeltagande

- Allt fler utländska studenter i Sverige
- EU väntar brist på arbetskraft
- Maja och Lucas vanligaste namnen på nyfödda

Nr 2
2009

Å andra sidan

NÄR JAG SKRIVER DETTA är det bara några veckor kvar till Europaparlamentsvalet. Då får vi möjlighet att använda våra demokratiska rättigheter att välja ledamöter som ska fatta beslut som berör drygt 500 miljoner människor. Senast vi hade val till Europaparlamentet var valdeltagandet knappt 40 procent. Det ska bli mycket intressant att se om deltagandet blir högre denna gång eller om den nedåtgående trenden kommer att fortsätta. I det här numret av Valfärd finns det två artiklar där det bland annat resoneras kring det låga valdeltagandet både i Sverige och i andra medlemsländer.

DÅ SOMMAREN ÄR SOM BÄST kommer våra politiker och många andra att vara upptagna av viktiga EU-frågor. Vid halvårsskiftet överlämnar nämligen Tjeckien ordförandeskapet i EU till Sverige. Det är nu andra gången vi får den uppgiften. Förra gången, våren 2001, lärde vi oss att efterfrågan på statistik om olika länder var stor. Vi tänker därför redan nu ta fram intressanta uppgifter om medlemsländerna. Den statistik som artikelförfattaren Hans Lundström har valt att presentera i artikeln kommer från EU:s befolkningsprognos och kan användas bland annat som bakgrundsinformation inför de frågor som kommer att

tas upp. En del av prognosanalysen visar att om cirka 20 år kommer vi att ha arbetskraftsbrist i EU att jämföra med dagens arbetsmarknad med extremt hög arbetslöshet.

ANALYSEN från en annan intressant prognos visar att om 20 år kommer det att finnas ett överskott på eftergymnasialt utbildade personer. I stället kommer vi i Sverige att behöva fler gymnasialt utbildade som helst ska välja ett jobb i vård- och omsorgssektorn. Det betyder att de ungdomar som då kommer springande ut på skolgården och sjunger om den ljuva sommartiden kommer att gå direkt till ett yrke i stället för till högre utbildning.

Detta är bara några smakprov på intressanta artiklar. Tag med Valfärd till hängmattan och läs och njut av sommaren.

lena.johansson@scb.se

Innehåll

Få röstar i val till Europaparlamentet	3
Europaparlamentsval – ett andra rangens val	5
EU:s prognos pekar mot brist på arbetskraft	7
Överskott på eftergymnasialt utbildade	9
Folkhälsorapport 2009	11
Mest förmögna i villaförorter.....	12
Kärt barn har många namn	14
Sämre välfärd för ensamma mammor.....	16
Statistikskolan: Statistiskt säkerställt om arbetslöshet	18
Var fjärde nybörjare i högskolan är inte från Sverige.....	20
Varannan deltagare fullföljer sfi	22
Hushållsnära tjänster – mest för höginkomsttagare	24
Baksidan: Störst förmögenhet runt stora städer	

Nästa nummer kommer ut i oktober 2009

Välfärd sedan 1981

utges av
STATISTISKA CENTRALBYRÅN
med syfte att i lättillgänglig form presentera och analysera aktuell statistik om välfärd, arbetsmarknad, utbildning och befolkning. Tidskriften är öppen för bidrag från experter såväl inom som utanför SCB. Författarna svarar själva för åsikter som framförs.

© 2009, Statistiska centralbyrån
Citera gärna men ange källan:
SCB:s tidskrift Valfärd

Redaktion

Susanne Ekholm	08-506 945 97
Lena Johansson	46 47
Anna Nyman	45 94
Hans Heggemann	019-17 68 10
Kenny Petersson	65 62
Peter Öberg	67 85
Åsa Westlund, layout, diagram	08-506 949 15

Redaktionsråd

Anna Wilén, ansvarig utgivare
Eva Hagsten
Jack Hansson
Kjell Jansson
Anders Sundström
Martin Villner

Adress

Tidskriften Valfärd
Statistiska centralbyrån
Box 24300, 104 51 Stockholm
Fax: 08-506 947 72
E-post: tidskriften.valfard@scb.se
Webbplats: www.scb.se/valfard

Prenumerationer

SCB, Publikationstjänsten
701 89 Örebro
Tfn: 019-17 68 00
Fax: 019-17 64 44
E-post: publ@scb.se
Prenumerationspris 2009
helår (4 nummer): 350 kr
Lösnummer: 90 kr
exkl. moms

Omslagsfoto:
Lena Paterson

Medlem i

**SVERIGES
TIDSKRIFTER**

ISSN 1654-6710 (online)
ISSN 1651-6710 (print)
URN:NBN:SE:SCB-2009-A05T10902_pdf (pdf)

SCB Tryck Örebro, maj 2009

Få röstar i val till Europaparlamentet

Mellan den 4 och 7 juni hålls val till Europaparlamentet. I Sverige är valdagen den 7 juni. Då har folket möjlighet att rösta fram de ledamöter som ska representera Sverige. Tidigare val har dock lockat få personer till valurnorna. Andelen röstande var vid den svenska premiären år 1995 endast 42 procent. Och vid de följande valen har valdeltagandet sjunkit ytterligare. Vid förra valet till Europaparlamentet år 2004 var det blott 38 procent.

I DE FLESTA EU-LÄNDER har andelen röstande sjunkit över tid. Totalt sett har valdeltagandet sjunkit vid varje val och vid förra valet var det endast 46 procent. Sverige låg med andra ord under genomsnittet och med undantag för de nya medlemsländerna var det svenska valdeltagandet lägst i EU. Samtidigt är andelen röstande i svenska riksdagsval stor jämfört med hur det ser ut i andra nationella parlamentsval i Europa.

Att val till Europaparlamentet inte väcker samma intresse som andra svenska val framgår tydligt av valstatistiken. Kommuner som Danderyd, Lomma och Vellinge utgör vanligtvis valdeltagandets bastioner. Andelen som röstat i de senaste riksdagsvalen har i dessa kommuner legat kring 88–89 procent. Men i 2004 års val till Europaparlamentet var valdeltagandet i Danderyd endast 56 procent och i de övriga två ännu lägre. Samtidigt är det betydligt högre i dessa kommuner än i Bjuv, som hade ett valdeltagande under 25 procent.

Än större skillnader uppstår om vi studerar valdeltagandet på lägre nivå. Valdistrikt är de minsta geografiska enheterna vid val. Ett valdistrikt består vanligtvis av 1 000–2 000 röstberättigade.

DE FEM VALDISTRIKT där valdeltagandet var som lägst år 2004 ligger alla i Malmö kommun. Närmare bestämt ligger de i området Västra Skrävlinge, vilket innefattar bland annat Rosengård. I det valdistrikt där valdeltagandet var som lägst röstade endast 11 procent. Även vid riksdagsval är valdeltagandet lågt i dessa valdistrikt, men då brukar andelen röstande åtminstone ligga över 50 procent.

De valdistrikt där valdeltagandet var som högst återfinns i Stockholm, Partille, Lidingö och Danderyd. Högst är det i valdistriktet Bromma 18 i Stockholms kommun. Där röstade nästan 68 procent. I Partille är det framför allt valdistriktet i stadsdelen Sävedalen som hade ett högt valdeltagande. Dessa har ett högt valdeltagande även annars,

men vid 2004 års val fick det en extra skjuts av att det samtidigt anordnades en kommunal folkomröstning om ett vägbygge mellan norra och södra Sävedalen.

I ytterligare fem kommuner anordnades det kommunala folkomröstningar i samband med 2004 års val. I samtliga dessa kommuner ökade andelen röstande kraftigt i förhållande till 1999 års val till Europaparlamentet. Samtidigt bör det noteras att ingen av dessa kommuner lyckades nå ett valdeltagande över 50 procent. Detta trots att det alltså samtidigt var ett val och en folkomröstning.

DE VALDISTRIKT som har ett högt valdeltagande vid Europaparlamentsval tillhör toppskiktet även vid riksdagsval. Men skillnaden i valdeltagandet mellan de två typerna av val är betydande även i dessa valdistrikt. Ett liknande mönster framträder också om man ser till olika samhällsgrupper; valdeltagandet är betydligt lägre i val till Europaparlamentet än i riksdagsval. Och det gäller i samtliga grupper. Bland SACO-anslutna brukar 96–97 procent

rösta i riksdagsval, men vid förra valet till Europaparlamentet röstade endast 61 procent av dem.

De skillnader i valdeltagande som finns mellan olika samhällsgrupper vid riksdagsval återfinns även vid Europaparlamentsval. Deltagandet är betydligt lägre bland unga, utrikes födda, ensamstående, lågutbildade och arbetslösa, medan det är högre bland medelålders personer, inrikes födda, sammanboende, högutbildade och sysselsatta. Det finns dock ingen entydig bild av att dessa skillnader skulle vara större vid val till Europaparlamentet.

HUR SER DET DÅ UT inför årets val till Europaparlamentet? I SCB:s Partisymptiundersökning (PSU) som genomfördes i november 2008 ställdes frågor kring röstande. Knappt hälften av de till-

frågade uppgav att de kommer att rösta i årets val. Detta samtidigt som 86 procent sa att de skulle rösta om det vore riksdagsval någon av de närmaste dagarna. Intresset för EU-val förefaller fortfarande vara jämförelsevis lågt. Det finns en stor osäkerhet bland väljarna om man ska rösta och i så fall på vilket parti. Av dem som avsåg att rösta var 38 procent osäkra kring vilket parti de ska lägga sin röst på. Andelen osäkra var högre bland kvinnor än bland män.

VIDARE ÄR DET en större andel bland dem som är positivt inställda till det svenska medlemskapet i EU som avser att rösta än bland dem som är emot. Så var också fallet inför 2004 års val. Det visade sig då att andelen som röstade var 10 procenten- heter större bland dem som var

för än bland dem som var emot EU-medlemskapet. Detta skulle kunna tala för ett ökat valdeltagande eftersom stödet för EU har växt kraftigt sedan förra valet. I maj 2004 var enligt Partisymptiundersökningen 45 procent för det svenska medlemskapet i EU. I november 2008 hade andelen stigit till 56 procent.

Samtidigt kommer det att vara rekordmånga förstagsväljare i årets val. Det beror på att det föddes ovanligt många barn i slutet på 1980- och början på 1990-talet. Närmare 600 000 personer eller 8 procent av väljarkåren kommer att rösta för första gången i ett Europaparlamentsval. Av dem har över hälften inte röstat i något riksdagsval heller. Då valdeltagandet vanligtvis är lågt bland förstagsväljare skulle detta tala emot ett ökat valdeltagande. Samtidigt har det

på senare tid förekommit debatt kring EU-direktiv som berör övervakning och integritet på internet. Frågor som kanske kan skapa större intresse för EU bland unga väljare. ●

Lågt valdeltagande i Malmö

5 valdistrikt med lägst valdeltagande i 2004 års val till Europaparlamentet. Procent

Valdistrikt	Kommun	Valdeltagande Europaparlamentsval 2004
Västra Skrävlinge 6	Malmö	10,9
Västra Skrävlinge 10	Malmö	12,5
Västra Skrävlinge 2	Malmö	14,5
Västra Skrävlinge 1	Malmö	14,8
Västra Skrävlinge 3	Malmö	15,1

Högst valdeltagande i Bromma

5 valdistrikt med högst valdeltagande i 2004 års val till Europaparlamentet. Procent

Valdistrikt	Kommun	Valdeltagande Europaparlamentsval 2004
Bromma 18	Stockholm	67,9
Sävedalen 1	Partille	65,6
Sävedalen 6	Partille	65,5
Lidingö 5	Lidingö	64,3
Danderyd 11	Danderyd	64,1

Färre mandat - fler partier

Giltiga valseglars procentuella fördelning samt mandatfördelning efter parti vid valet till Europaparlamentet 1995, 1999 och 2004. Procent

År	M	C	FP	KD	MP	S	V	JL	Övr.	Totalt
1995										
Röstfördelning	23,2	7,2	4,8	3,9	17,2	28,1	12,9	-	2,7	100,0
Mandat	5	2	1	0	4	7	3	-	-	22
1999										
Röstfördelning	20,7	6,0	13,9	7,6	9,5	26,0	15,8	-	0,5	100,0
Mandat	5	1	3	2	2	6	3	-	-	22
2004										
Röstfördelning	18,2	6,3	9,9	5,7	6,0	24,6	12,8	14,5	2,2	100,0
Mandat	4	1	2	1	1	5	2	3	-	19

Källa: SCB:s valstatistik

Sverige har idag 19 EU-parlamentariker. Enligt Nicefördraget kommer Sverige att få 18 platser och om det nya Lissabonfördraget går igenom utökas antalet till 20.

Om statistiken

Europaparlamentsval

I samband med val till Europaparlamentet sammanställer SCB de huvudsakliga resultaten. Statistiken omfattar uppgifter om röstberättigade, röstande samt giltiga valseglars fördelning efter parti. Vid val till Europaparlamentet genomför SCB även valdeltagandeundersökningar och valundersökningar. Den senare undersökningen genomförs i samarbete med Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.

Partisymptiundersökningen (PSU)

SCB genomför efter beslut av riksdagen partisymptiundersökningar för att belysa det aktuella politiska opinionsläget i landet. Partisymptiundersökningen genomförs i maj och november årligen sedan 1972. Sedan 1992 ingår inställningen till EU och från och med 1997 ingår även inställningen till EMU/Euron. Vid varje undersökningstillfälle intervjuas ett urval om cirka 9 000 personer per telefon.

Författare

Jessica Persson och Richard Öhrvall arbetar med demokratistatistik på SCB

Jessica Persson

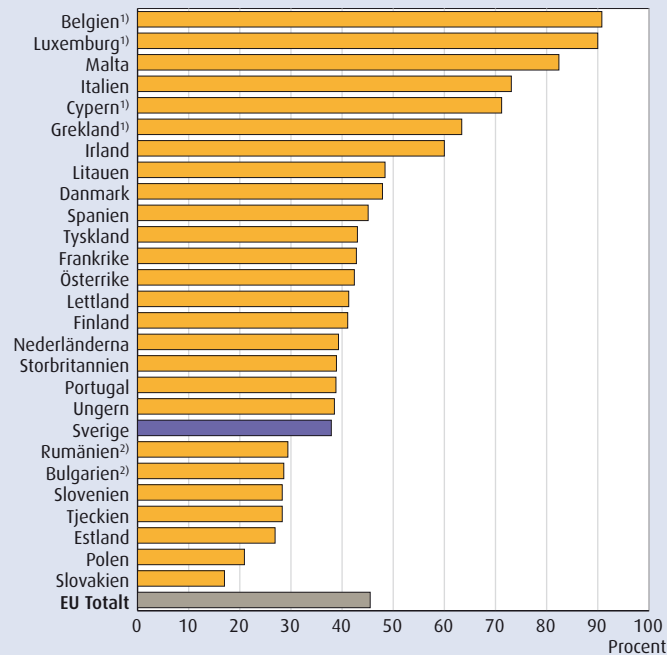
tfn: 08-506 944 27
e-post: jessica.persson@scb.se

Richard Öhrvall

tfn: 08-506 941 58
e-post: richard.ohrvall@scb.se

Lågt valdeltagande i Sverige

Valdeltagande vid Europaparlamentsvalen 2004 i respektive medlemsland. Procent

Källa: Valresultat (Europaparlamentsvalen), SCB

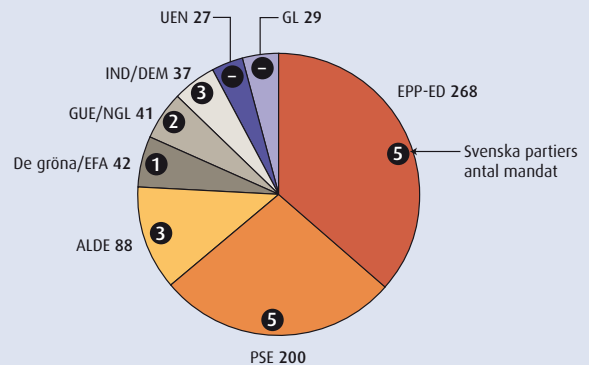
1 Röstplikt föreligger

2 Valdeltagande 2007

Röstplikt föreligger i Belgien, Luxemburg, Cypern och Grekland.

8 partigrupper i Europaparlamentet

Politikerna har formerat sig i olika partigrupper i parlamentet. En politisk grupp måste från och med juni i år bestå av minst 25 ledamöter från minst 7 medlemsländer.

Partigrupp	De svenska partiernas grupptillhörighet
EPP-ED	Gruppen för Europeiska folkpartiet (Kristdemokrater och Europademokrater)
PSE/PES	Socialdemokratiska gruppen i Europaparlamentet
ALDE/ADLE	Gruppen Alliansen liberaler och demokrater för Europa
De gröna/EFA	Gruppen De gröna/Europeiska fria Alliansen
GUE/NGL	Gruppen Europeiska enade vänstern/Nordisk grön vänster
IND/DEM	Gruppen Självständighet/Demokrati
UEN	Gruppen Unionen för nationernas Europa
GL	Grupplösa

År 2007, dvs. efter 2004 års val, har Bulgarien och Rumänien anslutit sig till Europeiska unionen. Antalet ledamöter har därmed ökat från 732 platser till 785.

Europaparlamentsval – ett andra rangens val

Ett andra rangens nationella val. Så karakteriseras Europaparlamentsvalen ofta i den internationella forskningen. Europaparlamentsvalen är andra rang eftersom de än så länge betyder mindre, alltså väcker de mindre intresse och uppmärksamhet i alla läger – bland partier, bland kandidater, i medier och bland väljare.

Alla hypoteser som brukar härledas ur teorin om andra rangens val får stöd i det svenska fallet.

HYPOTES ETT är att valdeltagandet i Europaparlamentsval blir klart lägre än i närliggande nationella val. I det svenska fallet är skillna-

den något över 40 procentenheter. Snittet i EU brukar vara lägre, kring 30 procentenheter.

HYPOTES TVÅ säger att regeringspartier tenderar att lyckas sämre i Europaparlamentsval än i nationella val. Europaparlaments-

val gäller inte regeringsmakten. Väljarna kan rösta mer expressivt och lufta eventuella missnöjen med hur regeringen sköter sig. I Sverige har Socialdemokraterna haft makten vid alla tre Europaparlamentsvalen och vid alla tre tillfällena gjort rejält dåliga val, bland de sämsta någonsin för partiet sedan demokratin infördes i Sverige på 1920-talet. Resultaten visar dessutom på en nedåtgående kurva, 28,1 procent 1995, 26,0 procent 1999 och 24,6 procent 2004.

HYPOTES TRE förutspår att små partier skall lyckas bättre än stora i Europaparlamentsval. Frånvaron av regeringsfrågan tar bort en del av fokuseringen på de stora partierna och ger mindre partier en ökad chans eftersom väljarna är mer fria att rösta expressivt. Detaljstudier visar det sig att stora partier (S och M) mycket riktigt oftare förlorar röster jämfört med närliggande riksdagsval (S tre gånger, M en gång) än de vinner (M två

gångar). I fyra fall av sex stämmer alltså hypotesen. När det gäller de mindre partierna har de gått framåt i nio fall av femton. Vänsterpartiet och Miljöpartiet har alltid gjort bättre ifrån sig i Europaparlamentsval än i riksdagsval, Centerpartiet har gjort det två gånger, Folkpartiet en gång medan Kristdemokraterna är det stora undantaget. Partiet har aldrig lyckats bättre i ett Europaparlamentsval än i det mest näraliggande riksdagsvalet. Även partier utanför de etablerades krets tenderar att lyckas bättre i Europaparlamentsval. Det svenska exemplet är Junilistan 2004.

ÄVEN OM SVENSKA Europaparlamentsval är andra rangens val finns det en del tecken som tyder på att de i jämförelse med Europaparlamentsvalen i många andra länder är hyfsat meningsfulla. Bland de många väljarna handlar de trots allt om det de bör handla om, det vill säga EU-frågor. I många andra länder i EU dominerar fortfarande inrikespolitik och regeringsbedömningar när väljarna röstar.

Resultatet från valundersökningen 2004 är detsamma som i de tidigare Europaparlamentsvalen. Svenska väljare påverkas klart mer av vilken allmän inställning de har till EU än vad som är fallet i de flesta andra EU-länder. Sambandet mellan EU-åsikt och partival 2004 var starkast i Sverige, följt av Danmark och svagast i länder som Spanien, Tyskland och Holland. På väljarnivå leder Sverige utvecklingen mot mer *eufierade* Europaparlamentsval.

SETT ÖVER TID tycks dock EU-faktorn ha blivit något mindre betydelsefull även i Sverige. Svenska väljare åsiktsröstade mer utifrån EU-frågor 1995 och 1999 än 2004. En av huvudorsakerna till att Sverige

fortfarande toppar listan är att det i Sverige (och i Danmark) finns etablerade partier som tydligt tar ställning emot EU. Det finns det inte i alla EU-länder. Svenska väljare kan kanalisera sin EU-skepticism på valdagen. Och den möjligheten tillvaratas. Många svenska väljare röstar annorlunda i Europaparlamentsvalen jämfört med i riksdagsvalen. Partibytten i samband med Europaparlamentsvalen är vanligare i Sverige än i majoriteten av andra EU-länder. Väljarrörligheten i svenska Europaparlamentsval är också större än i riksdagsvalen. Väljarna bestämmer sig senare och de byter oftare parti. Valrörelsen blir mycket viktig, vilket illustrerades extremt tydligt av Junilistans snabba tillväxt från 4–5 procent till hela 14,5 procent under valspurtens sista 4–5 dagar 2004.

ÅSIKTSRÖSTANDET i Europaparlamentsvalen underlättas högst betydligt av att svenska väljare har relativt goda kunskaper om vad partierna står för när det gäller EU-medlemskapet. Och till skillnad från när det gäller andra kunskaper om EU – där den svenska kunskapsnivån inte har förbättrats, och inte är bättre än EU-snittet, snarast lite sämre – ser vi en viss tendens till förbättrade kunskaper om vad partierna står för över tid. Det är viktigt eftersom rationell åsiktsröstning förutsätter att väljarna känner till vad partierna har för ståndpunkter.

I valet 2004 var det bara ett parti som väljarna uppenbart var osäkra om vad det stod för. Det partiet var Junilistan. Osäkerheten gällde dock inte partiets EU-skepticism utan huruvida partiet var för eller emot Sveriges EU-medlemskap. Många väljare, även sådana som röstade på Junilistan, kände inte till att partiet

är för det svenska medlemskapet. Den förvillelsen kan till en del ha hjälpt till när EU-motståndare från exempelvis Vänsterpartiet och Miljöpartiet röstade på partiet. Junilistans röststöd är annars lite unikt i det att det kom i ungefär lika stor utsträckning från alla olika sociala och politiska grupper.

ETT LÅGT INTRESSE och ett lågt valdeltagande har präglat de svenska Europaparlamentsvalen. Något som emellertid har blivit en succé i dessa val är personröstningen – över 50 procent av väljarna har kryssat för en kandidat i de två senaste valen (67 respektive 59 procent). Och kryssandet har varit mycket jämnt spritt socialt och politiskt. Personröstning är en form av deltagande, som till skillnad från valdeltagande, är lika vanligt bland unga som bland äldre och bland arbetare såväl som bland övre medelklassen. Dessutom fick personkryssandet effekter. Fyra kandidater fick åka till Bryssel tack vare att de lyckades samla många personröster, fler än konkurrenterna.

I riksdags- och kommunalvalen har personröstandet inte varit tillnärmelsevis lika framgångsrikt. Snarare tvärtom med en sjunkande andel personröstare från en redan låg nivå premiäråret 1998 (29,9 procent 1998 och 21,9 procent i riksdagsvalet 2006). Huvudorsaken till framgången för personröstandet i Europaparlamentsvalen är att partierna endast går fram med en nationell vallista vardera och att många kandidater då har en chans att bli kända. Vi vet från studier i samband med riksdagsvalen att väljarna inte tycker om att kryssa för kandidater de inte känner till. ●

Om undersökningen

Valundersökningen är en riksrepresentativ besöksintervjuundersökning som genomförts i samarbete mellan SCB och Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet vid varje ordinarie riksdagsval sedan 1956 samt folkomröstningarna sedan 1957 och Europaparlamentsvalen sedan 1995. Valundersökningarna i samband med Europaparlamentsvalen är eftervalsundersökningar med cirka 3 000 personer i urvalet.

Läs mer

Oscarsson, Henrik och Sören Holmberg
Europaparlamentsvalen: En sammanfattning av några resultat från valundersökningarna i samband med valen till Europaparlamentet 1995, 1994 och 2004. Demokratistatistik rapport 6, SCB. Rapporten kan laddas hem på www.scb.se.

Oscarsson, Henrik och Sören Holmberg
Europaval. Göteborgs universitet.

Författare

Sören Holmberg och Henrik Oscarsson vid Göteborgs universitet

Sören Holmberg
Professor
tfn: 031-786 12 27
e-post:
soren.holmberg@pol.gu.se

Henrik Oscarsson
Docent
tfn: 031-786 46 66
e-post:
henrik.oscarsson@pol.gu.se

EU:s prognos pekar mot brist på arbetskraft

Ett åldrande EU är ett faktum att anpassa sig till. Barnafödandet har länge legat på en mycket låg nivå. I genomsnitt föds det 1,5 barn per kvinna vilket är en nivå långt under den som skulle krävas för att inte på lång sikt få folkminskning. Samtidigt stiger medellivslängden alltmer.

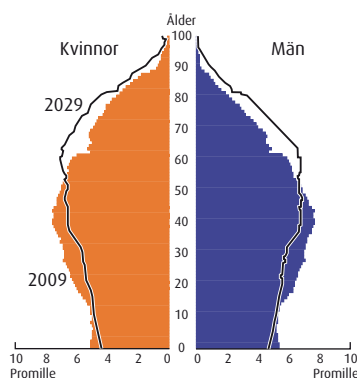
För att hantera den demografiska utmaningen pekar EU-kommissionen på fem viktiga områden:

- Bättre stöd till familjen
- Fler i arbete
- Ökad produktivitet
- Ökad invandring och bättre integration av invandrare i samhället
- Långsiktigt hållbara offentliga finanser

(The demographic future of Europe – from challenge to opportunity. COM(2006) 571 2006)

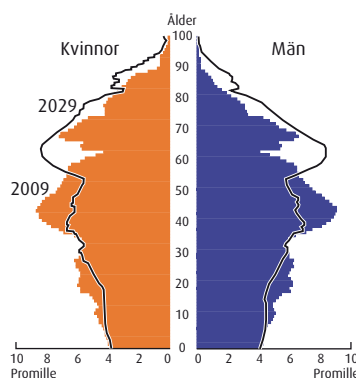
FÖR EU SOM HELHET börjar antalet personer 20–64 år minska om några år och utvecklingen går sedan i allt snabbare takt. Under till exempel år 2017 beräknas antalet personer i åldersgruppen 20–64 år att minska med en halv miljon och under följande år minskar antalet personer i samma åldersgrupp ännu mer.

UTVECKLINGEN är mycket olika mellan de enskilda EU-länderna. Mellan åren 2009 och 2029 pekar EU-prognosen på en ökning av antalet personer i åldern 20–64 år i till exempel Frankrike, Sverige och Irland. Andra länder kommer istället få ett minskande antal personer i åldern 20–64 år under de kommande 20 åren.

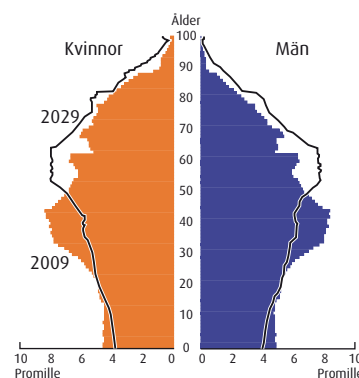
EU27

För EU som helhet kommer antalet personer i åldern 20–64 år att minska med nära 9 miljoner fram till år 2029. De yngre kohorterna som när 20 års ålder blir allt färre och medellåldern bland de i åldern 20–64 år stiger. Det kommer att bli en kraftig ökning av antalet äldre.

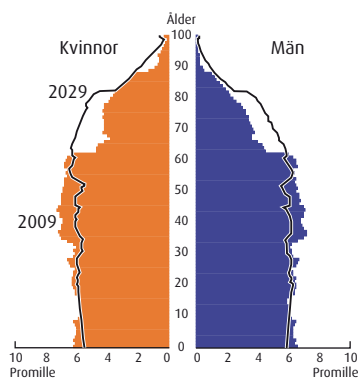
Tyskland

Tyskland har idag en förhållandevis gynnsam åldersstruktur med många i åldern 40–50 år. Antalet personer som när 20 års ålder minskar dock år för år. År 2029 ser åldersstrukturen mer ogynnsam ut. Enligt EU:s prognos beräknas antalet personer 20–64 år att minska med nära fem miljoner mellan år 2009 och 2029 samtidigt som antalet personer som närmar sig pensionsåldern eller redan gått i pension kommer att öka markant. De yngre generationerna som passerar 20 års ålder blir allt mindre. Åldersfördelningen pekar på en kommande folkminskning och antalet äldre kommer att öka.

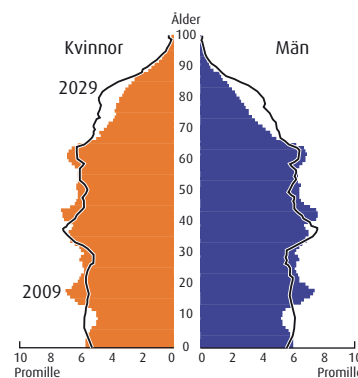
Italien

Även Italien har idag en åldersstruktur med många i åldern 30–50 år och relativt få yngre och äldre. År 2029 är situationen en helt annan. Antalet personer i åldern 20–64 år har minskat med inte långt ifrån en miljon. Det låga barnafödandet leder till allt färre unga som när 20 års ålder. Den stora gruppen Italienare är år 2029 i åldern 50–70 år och många har pensionerats. Åldersfördelningen pekar på en kommande folkminskning.

Frankrike

Åldersstrukturen för Frankrike visar bara små förskjutningar jämfört med de stora förändringarna vi ovan kunnat notera för till exempel Tyskland och Italien. Totalt sett beräknas antalet personer 20–64 år öka med cirka 200 000 mellan år 2009 och 2029 och medellåldern i åldersspannet 20–64 år minska något. Liksom i övriga länder kan man notera en ökning av antalet äldre.

Sverige

Liksom för Frankrike beräknas antalet personer 20–64 år att öka med runt 200 tusen personer mellan år 2009 och 2029 enligt EU:s prognos. Ett kommande generationsskifte där 40-talisterna pensioneras och 90-talisterna träder in i arbetskraftsåldrarna är också synligt. År 2029 har 90-talisterna nått 35–40-årsåldern medan 60-talisterna står i tur att lämna arbetsmarknaden. Antalet äldre ökar kraftigt mellan 2009 och 2029.

Antaganden om framtida fruktsamheten och livslängden i EU-prognosen

	Antal barn per kvinna	
	2008	2060
Frankrike	1,98	1,93
Irland	1,90	1,88
Sverige	1,85	1,85
Danmark	1,85	1,85
Storbritannien	1,84	1,84
Finland	1,84	1,84
Belgien	1,75	1,79
Nederländerna	1,72	1,77
Luxemburg	1,65	1,72
Estland	1,55	1,66
Cypern	1,45	1,60
Österrike	1,41	1,57
Grekland	1,41	1,57
Spanien	1,39	1,56
Bulgarien	1,38	1,55
Italien	1,38	1,55
Malta	1,38	1,55
Portugal	1,36	1,54
Lettland	1,36	1,54
Litauen	1,35	1,54
Ungern	1,35	1,53
Tyskland	1,34	1,53
Tjeckien	1,33	1,52
Rumänien	1,32	1,52
Slovenien	1,32	1,52
Polen	1,27	1,49
Slovakien	1,25	1,47

	Medellivslängd vid födelsen		Återstående medellivslängd vid 65 år	
	2008	2060	2008	2060
Kvinnor				
Frankrike	84,3	90,1	22,9	27,1
Italien	84,2	90,0	22,3	26,8
Spanien	83,9	89,6	21,8	26,4
Sverige	83,1	89,3	21,3	26,2
Finland	83,0	89,3	21,5	26,3
Österrike	82,9	89,2	21,2	26,1
Tyskland	82,6	89,1	21,0	26,1
Grekland	82,6	88,7	20,5	25,5
Portugal	82,4	88,8	20,7	25,7
Belgien	82,3	88,9	21,0	26,0
Nederländerna	82,2	88,9	20,8	25,9
Slovenien	81,9	88,8	20,5	25,8
Irland	81,9	89,2	20,5	26,3
Cypern	81,7	88,7	19,8	25,5
Storbritannien	81,5	88,9	20,3	26,0
Luxemburg	81,2	88,5	20,6	25,7
Malta	81,1	88,6	20,0	25,7
Danmark	81,0	88,4	19,8	25,6
Tjeckien	80,2	87,8	18,9	25,0
Polen	79,9	88,0	19,4	25,4
Estland	78,7	87,5	18,9	25,1
Slovakien	78,7	87,4	17,9	24,6
Ungern	78,1	87,3	18,2	24,9
Litauen	77,4	86,9	18,3	24,6
Bulgarien	76,7	86,5	16,9	24,0
Lettland	76,7	86,8	17,9	24,7
Rumänien	76,6	86,6	17,1	24,1
Män				
Sverige	79,0	85,4	18,2	23,0
Italien	78,5	85,5	18,3	23,3
Cypern	78,2	85,2	17,9	22,8
Nederländerna	77,9	84,9	17,3	22,6
Irland	77,5	85,2	17,5	23,1
Frankrike	77,5	85,1	18,5	23,4
Grekland	77,4	84,8	17,9	22,9
Österrike	77,4	84,9	17,8	22,9
Spanien	77,4	84,9	17,9	23,0
Storbritannien	77,4	85,0	17,6	23,0
Tyskland	77,3	84,9	17,6	22,9
Belgien	76,7	84,4	17,2	22,5
Danmark	76,4	84,3	16,8	22,3
Luxemburg	76,3	84,5	17,5	22,8
Finland	76,1	84,3	17,4	22,7
Malta	76,0	84,3	16,7	22,3
Portugal	75,8	84,1	17,1	22,5
Slovenien	74,7	83,7	16,4	22,2
Tjeckien	73,9	83,2	15,4	21,6
Polen	71,4	82,5	15,1	21,8
Slovakien	70,9	82,0	13,9	21,0
Rumänien	69,8	81,9	14,2	21,2
Bulgarien	69,7	81,6	13,7	20,8
Ungern	69,7	81,9	14,2	21,4
Estland	68,0	80,8	13,6	20,7
Lettland	66,0	80,5	13,2	20,9
Litauen	65,9	80,4	13,6	21,0

Källa: EUROPOP2008

Det är stora skillnader inom EU i barnafödande och livslängd. På sikt antas dessa skillnader minska i EUs senaste befolkningsprognos EUROPOP2008.

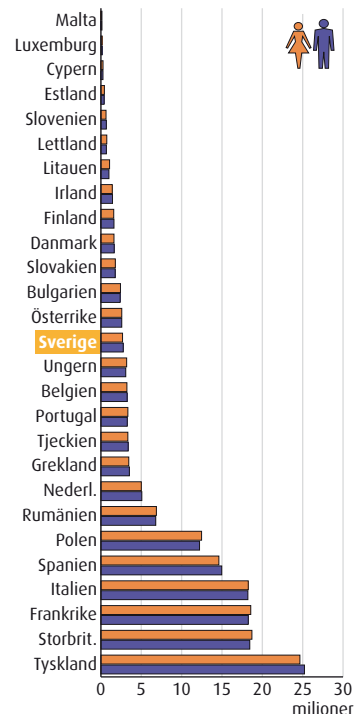
DE UTMANINGAR SOM EU står inför kan illustreras med resultat från den senaste befolkningsprognosen från EU. Hur åldersstrukturen ser ut i dag och om 20 år i hela EU och i fyra länder åren framgår av diagrammen. Utgångspunkten för prognosen är att utvecklingen inom EU på sikt ska leda till allt mer lika villkor mellan länderna. Dagens stora skillnader i barnafödande och livslängd mellan de olika länderna i EU antas minska på sikt. På mycket lång sikt kommer barnafödandet i samtliga nuvarande EU-länder att nå 1,85 barn per kvinna, det vill säga dagens nivå i de nordiska

länderna. Detta innebär ett ökat barnafödande i flertalet länder inom EU. För alla länder kommer medellivslängden att öka – snabbast i länder med en i dag förhållandevis låg medellivslängd.

Hälften av en födelsekull finns fortfarande kvar i livet vid 80 års ålder och trenden med sjunkande dödsrisker fortsätter. Många har redan gått i pension och stora grupper står i tur att pensioneras. Antalet ungdomar som närmar sig de yrkesaktiva åldrarna är få i många länder. Resultatet blir en stigande försörjningsbörda, ökade pensionsutbetalningar samt inte minst brist på arbetskraft. ●

50 av totalt 300 milj. bor i Tyskland

Antal personer 20–64 år 2009

Författare

Hans Lundström

är demograf vid prognosinstitutet på SCB
Tfn: 08-506 943 70
e-post: hans.lundstrom@scb.se

Överskott på eftergymnasialt utbildade

Fram till år 2030 får man räkna med överskott på personer med eftergymnasial utbildning. En stor del av överskottet gäller dock personer utan fullständig högskoleutbildning. Samtidigt kommer det att saknas personer som har yrkesinriktad gymnasial utbildning.

Tillgången på eftergymnasialt utbildade väntas öka framöver. År 2030 bedöms denna andel i befolkningen, i åldrarna 20–64 år, ha stigit till 44 procent att jämföra med dagens 35 procent. Den ökade tillgången av eftergymnasialt utbildade utgörs till stor del av dem som inte läst till en fullständig examen. Denna andel väntas växa med två tredjedelar fram till år 2030.

I beräkningarna har inte hänsyn tagits till de anpassningar mellan tillgång och efter-

frågan som kan komma att ske, till exempel genom att utbildningsvalen ändras eller genom att arbetsgivarna söker personal med annan kompetens än den man i första hand brukar efterfråga.

Tänkbara förklaringar till att andelen med ofullständig högskoleexamen ökar är flera. Vissa studerar inte med avsikten att ta en examen, utan läser enstaka kurser som till exempel franska eller konstvetenskap. Andra, som studerar vid tekniska högskolor, erbjuds ibland anställning redan

under sin praktiktid och avstår därför att fullfölja hela utbildningen.

KVINNOR HAR

en högre utbildningsnivå än män. I dag uppgår andelen eftergymnasialt utbildade i åldern 20–64 år till nästan 39 procent bland kvinnor och 31 procent bland män. Om dagens mönster i fråga om deltagande i eftergymnasiala studier blir bestående kommer skillnaderna mellan könen att öka under prognosperioden. År 2030 väntas då 51 procent av kvinnorna och 37 procent av männen vara eftergymnasialt utbildade.

Gruppen med högst gymnasial utbildning beräknas minska efter år 2013 och år 2030 vara 110 000 färre än i dag. Under överskottet blir särskilt tydligt inom vissa grupper gymnasialt yrkesutbildade, exempelvis industri- och omsorgsutbildade.

Det växande överskottet bland eftergymnasialt utbildade gäller, som tidigare nämnts, främst personer utan en fullständig högskoleutbildning. Dessa har ingen examen från högskola eller universitet men har fullgjort studier motsvarande minst en termins studier (20 poäng enligt äldre poängberäkning).

Av de förvärvsarbetande utan fullgjord högskoleutbildning år 2006 hade 36 procent minst 120 högskolepoäng, 19 procent 80–119

Foto: Marie Almers

poäng och 45 procent 20–79 poäng. Liknande förhållanden torde även komma att gälla den framtida tillgången.

Om det är brist eller överskott på en viss utbildningsnivå säger egentligen inte så mycket om det är balans eller inte på arbetsmarknaden. Detta eftersom utbildningarna inom respektive nivå endast i begränsad omfattning är utbytbara mot varandra.

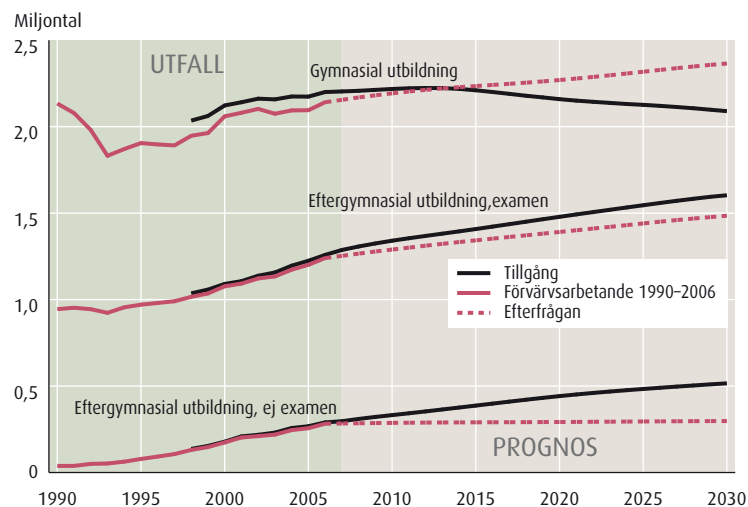
För att få en uppfattning om arbetsmarknaden är i balans eller inte behöver man veta hur tillgång och efterfrågan ser ut både vad gäller utbildningsnivå och utbildningsinriktning.

ÖVERSKOTTET beräknas bli tilltagande på arbetskraft med utbildning inom *humaniora och konst*. Överskottet ligger framförallt på den gymnasiala nivån. Men även eftergymnasialt utbildade får räkna med en kärv arbetsmarknad.

Inom områdena *samhällsvetenskap, juridik, handel och administration* är det balans på totalnivå mellan tillgång och efterfrågan. Men bakom detta döljer sig dock ett växande över-

Stort överskott på eftergymnasialt utbildade utan examen

Tillgång och efterfrågan på arbetskraft efter utbildningsnivå 1990–2030

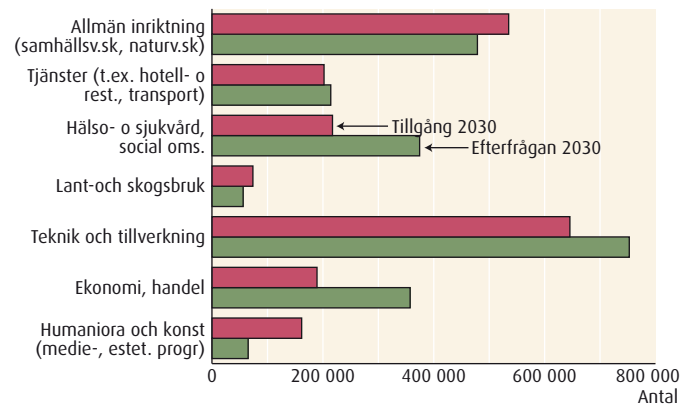

År 2030 är efterfrågan störst på gymnasialt utbildade personer.

Störst efterfrågan på gymnasieutbildade

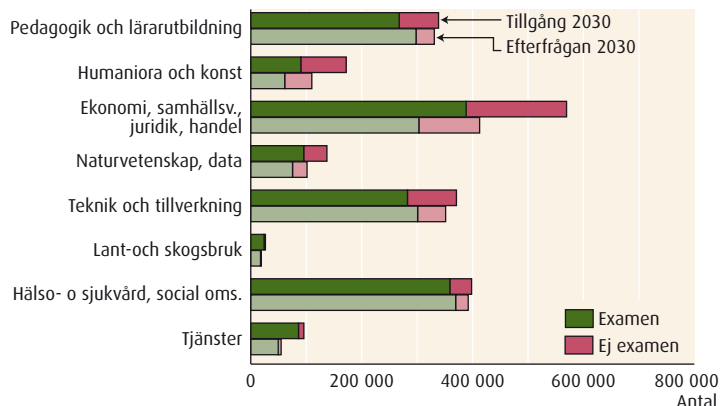
Tillgång och efterfrågan på arbetskraft efter utbildningsinriktning år 2030

Gymnasial utbildning

Stor efterfrågan på vård- och omsorgspersonal och personer med teknisk-industriell gymnasieutbildning.

Eftergymnasial utbildning

Stort överskott på ekonomer och jurister.

Lästips

Mer finns att läsa om de 49 utbildningarnas framtidsutsikter i **Trender och prognoser 2008 – med sikte på år 2030**, SCB 2009. Dessutom finns det flera fristående kapitel, exempelvis om vilka antaganden som gjorts för sysselsättningsutvecklingen och om hur väl en utbildning matchar yrket.

Rapporten finns i sin helhet på www.scb.se

skott på eftergymnasialt utbildade och en växande brist på gymnasialt utbildade. Exempel på överskott är utbildning till ekonom och jurist och exempel på brist är utbildning inom handel och administration.

Detta tyder på att en del av de eftergymnasialt utbildade kan få arbeta inom områden som de inte har utbildat sig för. Eller kanske till och med på en nivå, som de är överkvalificerade för.

BRISTEN på utbildad arbetskraft inom *vård och omsorg* bedöms bli mycket omfattande på sikt.

Efterfrågan väntas öka med cirka 190 000 fram till år 2030 medan tillgången endast med cirka 30 000. Efterfrågeökningen avser i stort sett alla utbildningsgrupper inom vårdområdet, det vill säga såväl gymnasiala som eftergymnasiala utbildningar. Särskilt starkt ökar efterfrågan på personer med gymnasial omvårdnadsutbildning, cirka 40 procent.

Bland de eftergymnasiala utbildningarna inom vård och omsorg blir bristen på sikt antalsmässigt som störst på sjuksköterskor och biomedicinska analytiker.

Bristen beror på flera faktorer. Antalet äldre i befolkningen ökar och därmed ökar vård- och omsorgsbehoven. Samtidigt som efterfrågan ökar minskar tillgången inom vissa grupper. Detta i sin tur beror på att det är fler som pensioneras än som kommer att examineras om ungdomars val av utbildning förblir som idag. Ungdomar som väljer att studera till yrken som leder till arbete inom vård och omsorg kan komma att gå en ljus framtid till mötes. Hur ljus framtiden blir är dock också avhängigt hur resurserna

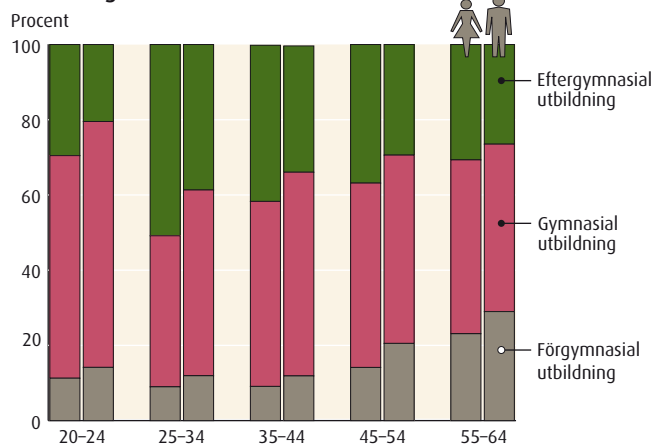
Förutsättningar för bedömningarna:

1. Efterfrågan på arbetskraft beräknas totalt sett öka med nästan 250 000 personer, eller 6 procent, mellan åren 2006 och 2030.
2. Sysselsättningen inom industrin bedöms fortsätta att minska med drygt 100 000 personer mellan åren 2006 och 2030. Den privata tjänstesektorn antas fortsätta öka med cirka 120 000 och den offentliga tjänstesektorn beräknas öka med omkring 240 000 personer motsvarande period.
3. Den framtida tillgången på utbildade baseras på att utbildningssystemet förblir oförändrat under prognosperioden och att människors val av utbildning och andelen som fullföljer olika utbildningar inte ändras.
4. I efterfrågeberäkningarna har antaganden gjorts om vilka utbildningar som är adekvata för respektive yrkesgrupp. Med adekvat utbildning avses en utbildning som matchar arbetets krav på kompetens. Den adekvata utbildningsstrukturen per yrke beräknas vara uppnådd år 2050. Vid den tidpunkten har i princip samtliga förvärvsarbetande inom yrket rekryterats efter år 2006.

FAKTA

Högre utbildningsnivå bland kvinnor än män

Utbildningsnivå efter ålder år 2007

I åldersgruppen 25-34 år har drygt 50 procent av kvinnorna och knappt 40 procent av männen eftergymnasial utbildning.

till sjukvård och äldreomsorg kommer att fördelas.

TILLGÅNGEN på arbetskraft med inriktning mot *teknik och tillverkning* bedöms bli väsentligt lägre än efterfrågan. Tillgången ökar med 15 000 och efterfrågan med 125 000, fram till år 2030. Om dagens utbildningsdimensionering och ungdomars nuvarande studieval består får vi räkna med en tilltagande brist på särskilt högskoleingenjörer och personer med teknisk-industriell gymnasieutbildning.

Samtidigt finns det en viss utbytbarhet mellan gymnasialt och eftergymnasialt utbildade inom

teknikområdet. En del av bristen kan förmodligen mildras genom att det finns överskott på personer med ofullständig högskoleexamen inom tekniska ämnen. ●

Författare

Ingrid Bergström-Levander arbetar med utbildningsprognoser på SCB
tfn: 08-506 949 60
e-post: ingrid.bergleva@scb.se

Folkhälsorapport 2009

I slutet av mars publicerade Socialstyrelsen den sjunde nationella folkhälsorapporten. I rapporten ges en beskrivning av hälsans utveckling i olika befolkningsgrupper.

BLAND RESULTATEN kan nämnas att de flesta anser att de har en god hälsa och att medellivslängden fortsätter att öka bland både kvinnor och män. Sedan början av 1980-talet ökar mäns medellivslängd snabbare än kvinnors och år 2008 var skillnaden mellan dem fyra år. I ett folkhälso-perspektiv är fyra år emellertid mycket och redan 1980 uppnådde kvinnor den medellivslängd, 79 år, som män har idag.

Under de senaste decennierna har det skett en stor nedgång i dödlighet i hjärt- och kärlsjukdomar. Bättre levnadsvanor – att vi äter nyttigare och röker mindre – och bättre medicinsk behand-

ling pekas ut som viktiga orsaker till detta.

EN OGYNSAM UTVECKLING av folkhälsan är de olika symptom på nedsatt psykiskt välbefinnande som ökade under 1990-talet, undantaget de allra äldsta. Under 2000-talet tycks denna utveckling ha brutits utom för dem i åldersgruppen 16–24 år. Bland de unga har den psykiska ohälsan, som oavsett ålder är vanligare bland kvinnor än bland män, istället fortsatt att öka. Ökningen gäller inte bara självrapporterade besvär som ångslan, oro och ångest, utan allt fler unga vårdas också på sjukhus för depression eller ångest. Andelen självmordsförsök bland unga kvinnor har dessutom ökat väsentligt.

ETT VIKTIGT FOLKHÄLSOPOLITISKT mål är att minska de sociala skillnaderna när det gäller hälsa

och dödlighet. Hjärt- och kärlsjukdomar, liksom diabetes, är exempelvis vanligare bland lågutbildade och överlevnad i bröstcancer är lägre bland lågutbildade kvinnor. Svår värk och dåligt allmänt hälsotillstånd är dessutom betydligt vanligare bland arbetare än tjänstemän.

FOLKHÄLSORAPPORT 2009

behandlar olika aspekter av hälsa såsom hjärt- och kärlsjukdom, diabetes, övervikt, matvanor, fysisk aktivitet, stressrelaterade besvär, allergiska sjukdomar, tandhälsa och tobaksrelaterade sjukdomar.

RAPPORTEN KAN LADDAS NED eller beställas från Socialstyrelsens webb: www.socialstyrelsen.se.

VID FRÅGOR OM RAPPORTEN kontakta Maria Danielsson, tfn 075-247 32 58, eller Inger Heimer-son, tfn 075-247 37 95, båda verk-samma vid Socialstyrelsen.

Mest förmögna i villaförorter

En hallänning är i genomsnitt dubbelt så rik som en person boende i Bergslagen. Och en norrbottning äger mindre än hälften så mycket som en stockholmare. Den regionala fördelningen av hushållens förmögenhet är mycket ojämn. Skillnaderna inom ett enskilt län kan vara stora. Kommunerna med rikast befolkning ligger i storstadsområdena – men det gör också kommunerna vars befolkning har minst tillgångar.

I förra numret av Valfärd beskrevs de stora variationer i tillgångar och skulder som beror på ålder. I medelåldern och yngre pensionsåldern är man rikast. Då äger man ofta sin bostad, har små skulder och stora finansiella besparingar jämfört med andra. Ungdomar, som sällan har större tillgångar men ofta studieskulder, har tvärtom minst förmögenhet. I denna artikel ingår uppgifter för den vuxna befolkningen, det vill säga 20 år och äldre.

FÖRMÖGENHETEN är inte bara ojämnt fördelad mellan generationer. De regionala skillnaderna är minst lika stora. Ungefär 70 procent av hushållens tillgångar, till den del de ingår i SCB:s förmögenhetsstatistik, består av fastigheter och bostadsrätter. De stora variationerna i bostadspri- ser ligger således bakom mycket av de geografiska skillnaderna i förmögenhetsstrukturen, liksom andelen hushåll som äger sin bostad. I områden med stor andel hyresbostäder är det självklart färre personer som äger reala tillgångar än i småhustäta områden. Ålderssammansättningen har också betydelse. I några kom-

muner med stor andel personer strax över 20 år är också förmögenheten liten.

Allra störst förmögenhet har invånarna i några av de stora städernas attraktiva kranskommuner. I Stockholmskommunerna Danderyd, Täby och Lidingö och i skånska Vellinge och Lomma var medianvärdet på nettoförmögenheten över en miljon kronor för den vuxna befolkningen år 2007. Danderyd låg klart högst med 1,9 miljoner kronor. Nettoförmögenheten är summan av marknadsvärderade fastigheter och bostadsrätter samt finansiella tillgångar, minus skulder.

SAMTIDIGT SOM DE RIKASTE bor runt storstäderna är avståndet kort till

de kommuner där det finns minst tillgångar. Invånarna i Sundbyberg, Södertälje och Botkyrka ligger längst ned på listan över befolkningens nettoförmögenhet. Medianvärdet är här mellan 46 000 och 74 000 kronor för personer över 20 år. Likaså hör befolkningen i Göteborg och Malmö till dem med minst förmögenhet. Det är kommuner där få personer äger småhus samtidigt som andelen 20–30-åringar är stor, vilket delvis kan förklara att man har mindre tillgångar.

Det finns ett samband mellan inkomster och förmögenhet på individnivå, vilket också slår igenom bland kommunerna. I kommuner med högre inkomst har befolkningen också större

tillgångar i genomsnitt. Inkomstskillnaderna mellan kommunerna är dock betydligt mindre jämfört med förmögenhet, och det finns flera undantag från samvariationen. Två exempel är Sundbyberg och Göteborg, där invånarna alltså har lägst förmögenhet, men där inkomsterna hör till den övre tredjedelen bland landets kommuner.

I NORRA SVERIGE har befolkningen generellt sett mindre tillgångar än längre söderut. Från Bergslagen i Örebro län upp genom Norrlands inland ligger ett bälte av kommuner där nettoförmögenheten i genomsnitt är låg. En karta över fastighetspriser ser ungefär likadant ut, vilket förklarar en stor del

Stora regionala skillnader i förmögenhet – mycket beror på fastighetspriserna

Kommuner med högst och lägst **nettoförmögenhet** för befolkningen 20 år och äldre, samt sammanräknad förvärvsinkomst 2007. Medianvärde i kronor

Kommun	Nettoförmögenhet			Sammanräknad förvärvsinkomst		
	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män
Danderyd	1 904 000	1 854 000	1 961 000	289 000	238 000	380 000
Täby	1 274 000	1 258 000	1 292 000	278 000	236 000	339 000
Lidingö	1 142 000	1 101 000	1 188 000	266 000	229 000	323 000
Vellinge	1 119 000	1 060 000	1 191 000	248 000	210 000	306 000
Lomma	1 074 000	1 019 000	1 137 000	257 000	216 000	319 000
Nacka	915 000	897 000	937 000	260 000	231 000	303 000
Vaxholm	845 000	774 000	929 000	261 000	228 000	308 000
Öckerö	800 000	608 000	1 017 000	233 000	189 000	292 000
Sollentuna	741 000	724 000	761 000	261 000	228 000	305 000
Ekerö	733 000	665 000	799 000	265 000	231 000	311 000
Riket	221 000	198 000	251 000	215 000	186 000	252 000
Jokkmokk	97 000	81 000	126 000	198 000	181 000	220 000
Degerfors	95 000	81 000	120 000	207 000	174 000	250 000
Fagersta	93 000	93 000	94 000	216 000	182 000	264 000
Norberg	90 000	71 000	112 000	206 000	172 000	252 000
Göteborg	89 000	93 000	84 000	213 000	186 000	247 000
Ljusnarsberg	84 000	79 000	90 000	185 000	159 000	215 000
Landskrona	83 000	81 000	85 000	191 000	160 000	227 000
Botkyrka	74 000	83 000	65 000	203 000	181 000	230 000
Södertälje	65 000	67 000	62 000	210 000	183 000	242 000
Sundbyberg	46 000	52 000	40 000	233 000	211 000	260 000

Tre Stockholmskommuner ligger både i toppen respektive botten på listan över invånarnas nettoförmögenhet, det vill säga tillgångar minus skulder. Inkomstspridningen mellan kommunerna är mycket mindre än skillnaden i förmögenhet.

Korrigerad: Fastighetsuppgifterna har korrigerats för åren 2006 och 2007. Det har påverkat statistiken över reala tillgångar (exkl. bostadsrätter), nettoförmögenhet och summa tillgångar.

Foto: Lena Blåsjö-Jansson

av den mindre förmögenheten i detta område. På ”topp 100-listan” återfinns dock flera kommuner i Dalarnas län, som Leksand, Rättvik och Mora.

MÄN HAR I GENOMSNITT större tillgångar än kvinnor, ett förhållande som är oberoende också av bostadsort. Endast i tio av de 290 kommunerna har kvinnor högre medianvärde på nettoförmögenheten än män, bland annat i Stockholm, Göteborg och Malmö. I Bjurholm, Pajala, Essunga och Övertorneå är kvinnornas nettoförmögenhet mindre än hälften av männens. Om man istället studerar *medelvärde* som till skillnad från medianen tar hänsyn till att fler män än kvin-

nor har riktigt stora förmögenheter, framträder en ännu skevare fördelning mellan könen. Inte i någon kommun är medelvärdet för förmögenheten högre för kvinnor än för män.

LIKSOM VÄRDET PÅ BOSTÄDER och fastigheter varierar kraftigt är de finansiella tillgångarna också ojämnt spridda över landet. I storstadsområdena bor de med störst finansiella be-

sparingar. Personerna i Stockholms län ägde 31 procent av det sammanlagda värdet på dessa tillgångar 2007, medan de befolkningsmässigt utgör 21 procent.

DET FINNS ETT TYDLIGT SAMBAND mellan storleken på reala tillgångar och finansiell förmögenhet, såväl på individnivå som mellan kommuner. Ungefär samma kommuner som toppar listan över nettoförmögenhet leder också när det gäller tillgångar på bankkonton, aktier, fonder och så vidare. I Lomma, Lidingö, Täby, Vellinge och Båstad var medianvärdet över 100 000 kronor, och i Danderyd var det 218 000 kronor. Bland de tio kommuner där invånarna har *minst* finansiell förmögenhet ligger åtta i Stockholms och Skåne län. ●

Stockholmare och skåningar har mest på banken

Kommuner med högst och lägst värde på **finansiella tillgångar** per invånare i befolkningen 20 år och äldre år 2007. Medianvärde i kronor

Kommun	Samtliga	Kvinnor	Män
Danderyd	218 000	202 000	240 000
Lomma	150 000	138 000	164 000
Lidingö	139 000	131 000	150 000
Täby	139 000	127 000	154 000
Vellinge	122 000	111 000	137 000
Båstad	112 000	105 000	122 000
Älmhult	97 000	89 000	108 000
Tingsryd	95 000	88 000	104 000
Tjörn	95 000	88 000	103 000
Sollentuna	94 000	89 000	101 000
Riket	60 000	58 000	61 000
Ljusnarsberg	38 000	42 000	34 000
Haparanda	38 000	38 000	38 000
Sigtuna	37 000	36 000	38 000
Haninge	35 000	34 000	37 000
Södertälje	34 000	34 000	35 000
Åstorp	33 000	31 000	35 000
Malmö	32 000	35 000	30 000
Bjuv	31 000	29 000	33 000
Landskrona	31 000	30 000	31 000
Botkyrka	25 000	25 000	25 000

Storleken på finansiella tillgångar som banksparande, fonder, aktier och andra värdepapper varierar mellan olika delar av landet, men inte lika mycket som värdet på fastigheter och bostadsrätter.

FAKTA

Definitioner

Förmögenhetsstatistiken avser marknadsvärderade tillgångar och skulder den 31 december respektive år, och omfattar alla folkbokförda svenskar. I tillgångarna ingår reala tillgångar och finansiella tillgångar. Fastigheter och bostadsrätter marknadsvärderas med hjälp av försäljningsstatistik. Övriga tillgångar i form av bilar, båtar, lösöre etc. ingår inte. Pensionssparande och onoterade aktier ingår inte heller.

Nettoförmögenhet är sammanlagda tillgångar minus skulder. Värdet kan således vara negativt.

Författare

Peter Öberg arbetar med ekonomisk välfärdsstatistik på SCB
tfn: 019-17 67 85
e-post: peter.oberg@scb.se

! Karta över nettoförmögenheten för befolkningen finns på baksidan.

Kärt barn har många namn

Maria och Erik är de vanligaste förnamnen för kvinnor respektive män i Sveriges befolkning. Anna och Lars är däremot de vanligaste tilltalsnamnen och Johansson är det vanligaste efternamnet. Bland de nyfödda är Maja och Lucas mest populärt.

Foto: Lena Blåsjö-Jansson

När ett barn föds måste föräldrarna inom 3 månader göra anmälan om förnamn till Skatteverket. Enligt reglerna får namnet inte väcka anstöt eller vara till obehag för barnet och namnet får inte heller hämtas från skyddade litterära verk eller skyddade varu- eller firmanamn. Brunstgnägg, Krakel och Lovejoy är exempel på namn som underkänts av dessa skäl. Typiska flicknamn får inte heller ges till pojkar eller tvärtom.

UNDER 2008 föddes nära 108 000 barn i landet och de fick 11 000 olika namn varav drygt 2 000 var helt nya, det vill säga de förekom överhuvudtaget inte alls bland de tidigare folkbokförda. Det bör påpekas att en del av dessa namn egentligen inte är nya utan

det är istället stavningen av namnet som är ny. Under de senaste 10–20 åren har det varit en trend bland föräldrarna att ge sina barn ganska vanliga namn men med originella stavningar. Julija, Allis, Mayah, Viljam, Allexzhander och Izack är exempel på nu populära namn med ovanliga stavningar. Namnen Jakob och Jasmine finns i minst tio olika stavningar vardera. I tabellen redovisas namnen med den vanligaste stavningen men i antalssiffrorna ingår alla olika stavningar av respektive namn.

De namn som är gångbara nu och har varit det under den senaste 10-årsperioden är också de som var populära i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet. Flertalet av namnen

på topplistan är exempel på detta. Wilma är dock ett undantag; det namnet lär ha blivit populärt i samband med att TV-serien "Skärgårdsdoktorn" sändes. Andra namn som blivit populära och som hämtats från medie- och kändisvärlden är Nellie, Smilla, Tilde, Neo, Liam och Viggo. Helt ute är däremot namnen från 1970- och 1980-talen, till exempel Jenny, Madeleine, Henrik och Niklas, vilket är förstäeligt eftersom det ju är dessa som namnger sina barn nu.

UTE ÄR OCKSÅ NAMN som förknippas med tanter och gubbar, det vill säga namnen från 1930-, 1940- och 1950-talen, till exempel Inger, Kerstin, Gudrun, Bengt, Börje och Åke. Detsamma gäl-

ler de under samma tidsperiod så populära dubbelnamnen som Britt-Marie och Lars-Erik. Tilltalsnamn som Göran, Kjell och Roger betraktar vi som vanliga bland befolkningen men inte en enda av de nyfödda pojkar som namngavs 2008 fick dessa namn. Samma öde mötte tilltalsnamnen Barbro, Berit och Gunilla bland flickorna.

Det finns några namn som kan betraktas som förhållandevis tidlösa, det vill säga de har inte varit omoderna någon gång under de senaste 100 åren. Bland flicknamnen gäller det framför allt Anna men i viss mån också Maria och Kristina, även om de båda sistnämnda hade en svacka under 1930-talet och nu är inne i en ny svacka. De genuina pojknamnen

TOPP
10

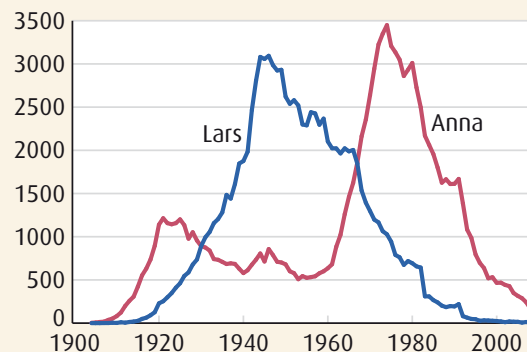
Maja och Lucas i topp

Nyfödda efter tilltalsnamn namngivningsåret 2008

Namn	Antal namngivna flickor	Namn	Antal namngivna pojkar
1 Maja	850	1 Lucas	1 090
2 Emma	827	2 Oscar	1 063
3 Julia	821	3 William	980
4 Ella	798	4 Elias	961
5 Elsa	776	5 Hugo	885
6 Alice	764	6 Alexander	860
7 Alva	722	7 Erik	788
8 Linnea	718	7 Isak	788
9 Wilma	703	9 Filip	783
10 Klara	662	10 Emil	774

Anna och Lars vanligaste tilltalsnamnen

De vanligaste tilltalsnamnen, Anna och Lars, fördelade efter födelseår bland nu levande personer

Eftersom diagrammet avser nu folkbokförda får man ingen bra fingervisning om hur populära namnen var i början av 1900-talet. De flesta som föddes då har ju hunnit avlida och ingår därför inte.

Erik, Karl och Nils har varit ständigt gångbara med minst 200 nya av vardera namnet varje år. Namn som Anders och Johan har heller aldrig varit omoderna även om de haft mindre nedgångar.

DE UTRIKES FÖDDA FÖRÄLDRARNA försöker i allt större utsträckning undvika att ge sina barn namn med tydligt utländskt ursprung. Namn som Ali och Mohammed finns visserligen med på topp 100-listan för nyfödda namngivna pojkar 2008 men har inte ökat i antal under de senaste åren. Det är istället vanligt att utrikes födda föräldrar ger barnen namn med biblisk anknytning. Hanna, Maria, Sara och Sofia är vanliga flicknamn medan Adam, David, Elias och Josef är vanliga pojknamn.

DE VANLIGASTE FÖRNAMNEN bland kvinnorna är Maria, Anna och Margareta medan de vanligaste tilltalsnamnen är Anna, Eva och Maria. För männen är förnamnen Karl och Erik vanligast. Då räknas även stavningarna Carl och Eric. På tredje plats kommer Lars. Bland tilltalsnamnen vinner dock Lars före Karl (inklusive Carl) och Anders.

De flesta, 59 procent, i befolkningen har två förnamn. 28 procent har tre förnamn, 12 procent har endast ett förnamn och bara 1 procent har fyra förnamn eller fler. Ett tiotal personer har tolv förnamn vilket är maximum för vad SCB:s befolkningsregister kan innehålla.

I folkbokföringen finns inte alltid uppgift om vilket av förnamnen som är tilltalsnamnet. Inom namnstatistiken betraktas då det första förnamnet som tilltalsnamn, eftersom detta gäller för de allra flesta i befolkningen.

Kvinnorna i befolkningen står för 160 000 olika förnamn och männen för 133 000. Summan av de båda antalen blir dock lite lägre, ca 267 000, vilket beror på att vissa namn är könsneutrala och kan bäras av både kvinnor och män. De vanligaste könsneutrala namnen är Hanna, Robin och Kim.

EFTERNAMN finns det cirka 445 000 om man räknar in alla stavningar. Johansson är det vanligaste efternamnet med Andersson som god tvåa. Karlsson håller tredjeplatsen och Nilsson ligger fyra. Nära hälften av de 100 vanligaste efternamnen är sådana som slutar på

-son. Först på nittonde plats hittar vi det första efternamnet som inte slutar på -son, nämligen Lindberg. Även de närmast därpå följande icke son-namnen börjar faktiskt på Lind-, nämligen Lindström, plats 22, och Lindgren, plats 24.

Allt fler vill byta sina namn och de gör då en ansökan till Patent- och registreringsverket. Förra året fick myndigheten in mellan 7 000 och 8 000 sådana ansökningar. Det händer att personer med ett vanligt efternamn vill byta det till något mera originellt, eller kanske vill man bara ändra stavningen, till exempel från Lövdahl till Löwdahl. Den som heter Susanna men i hela sitt liv kallats för Sanna kanske vill att det ska stå så även i de officiella registren.

Byta efternamn kan man förstås också göra då man gifter sig. Vid 69 procent av 2008 års vigslar tog båda parterna mannens efternamn, vid 20 procent av vigslarna behöll var och en sina gamla efternamn, vid 8 procent av vigslarna valde båda kvinnans efternamn och vid resterande 3 procent tog parterna ett helt nytt namn. De senaste åren har tendensen varit att parterna i allt större utsträckning behåller sina

gamla efternamn eller väljer ett helt nytt namn.

Den som gifter sig och antar sin partners efternamn men ändå vill ha kvar sitt gamla efternamn, kan behålla det som mellannamn. I de officiella registren kan man inte ha två efternamn och i folkbokföringen får inte heller bindestreck förekomma mellan mellannamnet och efternamnet, men i andra register är det vanligt att namnen anges tillsammans med bindestreck emellan.

Barn kan bara få *ett* efternamn även om deras föräldrar har olika efternamn. Vill föräldrarna att båda efternamnen ska ingå i barnets namn blir det ena av efternamnen ett mellannamn. ●

Författare

Inge Göransson
arbetar med befolkningsstatistik på SCB
tfn: 019-17 61 75
e-post: inge.goransson@scb.se

Foto: Lena Blåstjörn-Jansson

Sämre välfärd för ensamamma

Ensamstående mammor har sämre levnadsförhållanden än andra grupper. Dessutom visar utvecklingen sedan tidigt 1980-tal att deras situation inte har förbättrats. När det gäller exempelvis hur trångt man bor och hushållets ekonomi är nivåerna för ensamstående mammor likvärdiga eller försämrade i dag jämfört med i början av 1980-talet medan nivåerna för andra grupper till stora delar har förbättrats.

I Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) framstår gruppen ensamstående mammor (med barn i åldrarna 0–18 år) som mindre gynnade än andra när det gäller ett flertal områden. Genom att titta närmare på ett antal olika aspekter av livet och vardagen för ensamstående mammor tydliggörs bilden av hur deras situation ser ut i jämförelse med andra grupper i samhället.

En naturlig jämförelsegrupp är ensamstående pappor. Dessa är dock, i ULF, inte tillräckligt många för att en sådan jämförelse ska bli hållbar. Därför jämförs ensamstående mammor här i första hand med sammanboende mammor, och därutöver med kvinnor och män, samtliga i åldern 16–54 år. Naturligtvis delar

ensamstående pappor i många avseenden ensamstående mammors situation men ur framför allt ett ekonomiskt perspektiv har män i allmänhet en bättre situation.

ENSAMSTÅENDE MAMMOR BOR betydligt mer trångt än andra grupper i befolkningen. Enligt vad som kallas trångboddhetsnorm 3 är närmare hälften av de ensamstående mammorna trångbodda jämfört med 14 procent bland sammanboende mammor och 20 procent bland samtliga kvinnor och män i åldern 16–54 år. Endast 16 procent av ensamstående mammor i åldern 16–54 år har vad som kallas hög utrymmesstandard, att jämföra med cirka en tredjedel i jämförelsegrupperna. Därtill framkommer att andelen med

hög utrymmesstandard bland ensamstående mammor har minskat något sedan början av 1980-talet medan samma andel ökat bland övriga grupper. Detta visar sig också i att ensamstående mammor är mindre nöjda med bostadens storlek än andra. Personer som bor i villa eller radhus trivs i allmänhet bättre med sin bostad och sitt boende än personer som bor i hyreshus. Närmare två tredjedelar bland ensamstående mammor bor i hyresrätt jämfört med cirka en tredjedel av befolkningen totalt. Sett till hur nöjd man är med olika delar av boendet och boendemiljön visar sig ensamstående mammor i ett flertal fall vara mindre nöjda än andra.

EN ANNAN VIKTIG ASPEKT av levnadsförhållanden och välfärd är hushållets ekonomi. Över hälften av de ensamstående mammorna har någon gång under de senaste 12 månaderna haft svårt att klara sina löpande utgifter. Andelen bland sammanboende mammor är drygt 15 procent. Andelen ensamstående mammor som har

svårt att klara hushållets utgifter har dessutom ökat sedan 1980-talets början, då denna andel var cirka 30 procent. Även bland övriga grupper framkommer en viss ökning men den är förhållandevis liten. Bland de ensamstående mammorna har 4 av 10 heller ingen kontantmarginal vilket kan jämföras med drygt 1 av 10 sammanboende mammor och 2 av 10 kvinnor totalt i åldern 16–54 år. Även andelen utan kontantmarginal har ökat bland de ensamstående mammorna sedan

Definitioner

Trångboddhetsnorm 3: Ett hushåll räknas som trångbott enligt trångboddhetsnorm 3 om inte varje hushållsmedlem har ett eget rum, kök och vardagsrum oräknade. Gifta och sambos förutsätts dela rum.

Hög utrymmesstandard: Mer än ett rum per boende, kök och vardagsrum oräknade. Det innebär till exempel att en tvåbarnsfamilj (fyra personer) i en bostad om minst sex rum och kök, eller två personer som bor i minst fyra rum och kök, har hög utrymmesstandard.

Kontantmarginal: Möjligheten att vid en oförutsedd situation, på en vecka kunna skaffa fram en summa pengar. År 2006 var denna summa 15 000 kr.

1980-talets början medan den legat stabilt för övriga nämnda grupper.

I linje med detta upplever cirka två tredjedelar bland ensamstående mammor en oro över ekonomin medan samma andel är närmare en tredjedel bland sammanboende mammor liksom bland kvinnor och män generellt. Det är tydligt att försörjningsbördan är tyngre för ensamstående mammor än för de flesta andra delar av befolkningen.

SANNOLIKT PÅVERKAR situationen som ensamstående mödrar upplever en rad andra delar av livet. Exempelvis har andelen ensamstående mammor som upplever sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt ökat från drygt 3 procent åren 1980–81 till 11 procent åren 2004–05. För övriga grupper, sammanboende mammor och samtliga kvinnor och män, har andelen under samma tid ökat från cirka 3 till mellan 4 och 5 procent. Ensamstående mammor

har därtill mer sömnproblem och upplever en högre grad av oro och ångslan än andra.

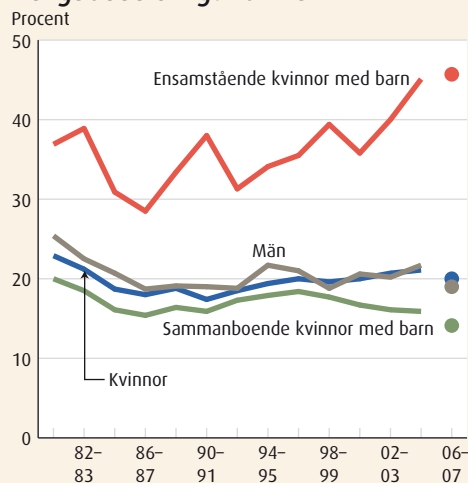
Det går att konstatera att ensamstående mammor på många sätt har en svårare livssituation än många andra grupper i samhället. Det har tidigare uppmärksammats att ensamstående mammor i högre grad är utsatta för våld eller hot om våld i bostaden (Välfärd nr 1 2009) och ensamstående mammor känner sig också mindre

trygga i sitt bostadsområde än andra grupper i befolkningen.

En ytterligare aspekt som framgått är att utvecklingen över tid talar för att skillnaden mellan ensamstående mammor och andra jämförbara grupper ökar eftersom en generell ökning av välfärden, när det gäller ett antal viktiga aspekter av vardagen, inte kommer ensamstående mammor till del. Det finns med andra ord goda skäl att uppmärksamma denna grupp.

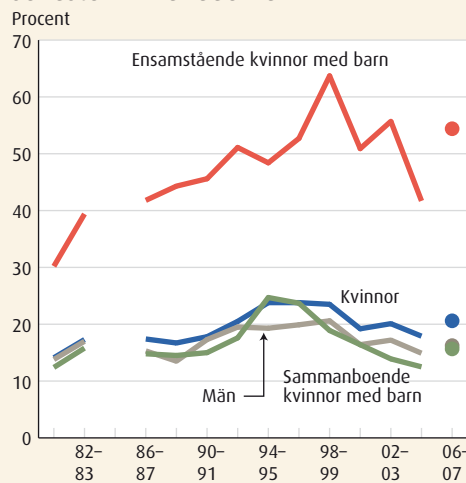
16–54 år:

Trångbodda enligt norm 3*

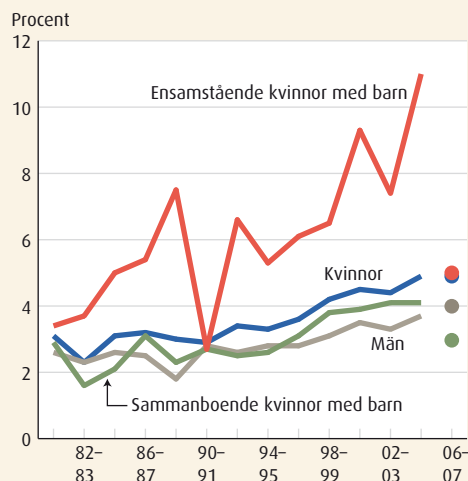
* För definition se sid 16

Personer som haft svårt att klara sina löpande utgifter under de senaste 12 månaderna

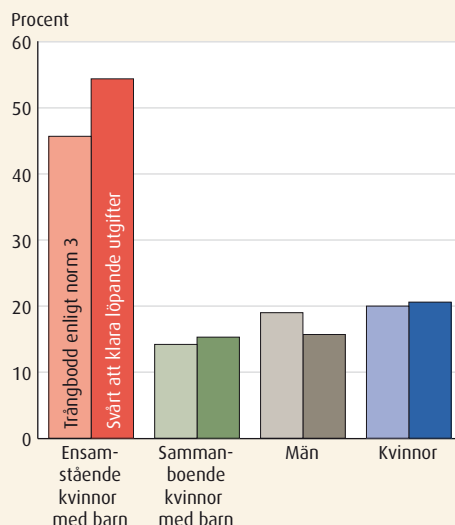

OBS!
Olika
skalor

Personer som upplever sitt allmänna hälsotillstånd som dåligt

Personer som är trångbodda respektive har svårt att klara sina löpande utgifter, 2006-07

FAKTA

Om undersökningen

Uppgifterna är hämtade från SCB:s Undersökningar av levnadsförhållanden (ULF).

Under de senaste åren har ett byte av datainsamlingsmetod, från besöksintervju till telefonintervju, genomförts i ULF. Som ett led i detta genomfördes hälften av intervjuerna genom besök och hälften via telefon år 2006. Sedan 2007 sker datainsamlingen via telefon. Eftersom det är osäkert i vilken utsträckning metodbytet har påverkat svarsfördelningen redovisas i diagrammen den kontinuerliga utvecklingen 1980–2005, och därutöver en punktangivelse för resultaten av de telefonintervjuer som genomförts 2006–07.

● ● ● ●

Författare

Fredrik Scheffer
arbetar med social välfärdsstatistik på SCB
tfn: 08-506 949 25
e-post: fredrik.scheffer@scb.se

Statistiskt säkerställt om arbetslöshet

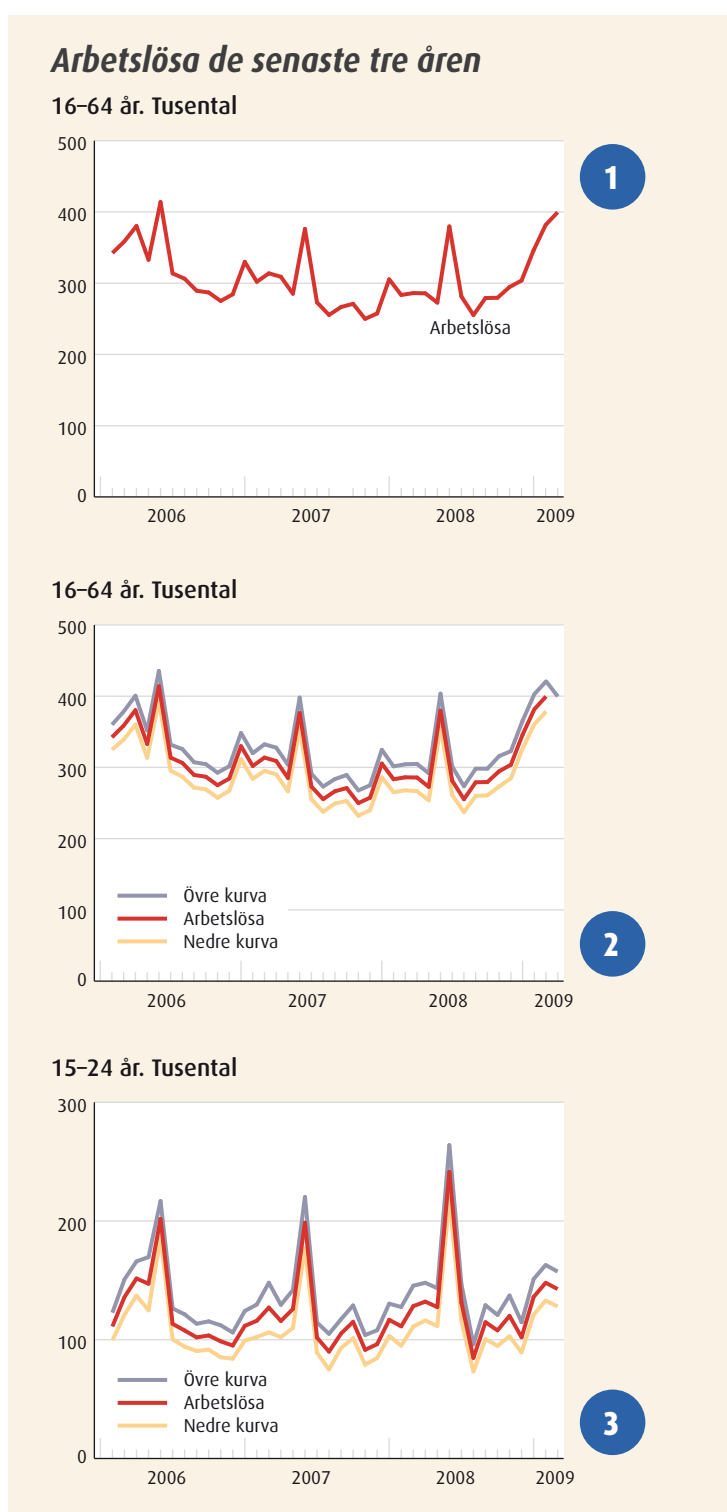
När kan man dra statistiskt säkerställda slutsatser om antal sysselsatta och antal arbetslösa? Arbetskraftsundersökningarna (AKU) bygger på svar från ett urval av befolkningen, vilket medför en viss osäkerhet. Genom att titta på mått på denna osäkerhet kan man få en uppfattning om när förändringar i siffrorna tyder på förändringar i verkligheten, alltså är statistiskt säkerställda.

1 Diagrammet här intill visar hur antalet arbetslösa personer i åldern 16–64 år har utvecklats månad för månad under de senaste tre åren. Talen kommer från Arbetskraftsundersökningarna (AKU). Man ser att kurvan visar tydliga variationer över tiden.

Flera faktorer ligger bakom kurvans variationer. Man kan se ett tydligt säsongmönster, med en topp i juni och en mindre topp i januari de föregående åren. I år (2009) fortsätter dock kurvan uppåt även i februari och mars. Till variationerna över tid bidrar delvis också demografiska faktorer, att födelsekullarna och migrationen fluktuerar.

Bilden över tid störs av en definitionsändring. Från oktober 2007 räknas nämligen arbetslösa som heltidsstudierande som arbetslösa, vilket de inte gjorde dessförinnan i Sverige.

Allt det här gör att det finns en del att tänka på om man närmare vill tolka kurvan. Det kan kanske vara särskilt intressant att försöka läsa ut hur konjunkturläget skift-

ningar över tid slår på arbetslösheten, men det finns alltså mycket annat som inverkar.

URVALSÖSAKERHETEN har också sin inverkan, genom att siffrorna grundas på urval. Frågan är då: När kan slutsatser av kurvan anses vara statistiskt säkerställda, så att de inte kan bero på enbart slumpmässiga tillfälligheter genom urvalsdragningen?

Den frågan kommer i princip alltid upp när man använder statistik grundad på urval. I förra avsnittet av Statistikskolan om detta ämne (Välfärd nr 4, år 2008) diskuterades denna fråga för ett annat fall, Partisympatiundersökningarna (PSU).

Låt oss se på följande exempel, utifrån diagrammet här intill. I april 2006 är enligt kurvan 380 000 personer arbetslösa. Ett år senare, i april 2007, har antalet arbetslösa gått ned till 309 000. Kan då denna nedgång anses statistiskt säkerställd? Eller skulle den kunna förklaras med enbart slumpens inverkan, genom att statistiken bygger på ett urval?

Den frågan skulle man kunna avgöra genom att jämföra skillnaden mellan de två talen med ett osäkerhetstal för just denna skillnad. Är då skillnaden större än osäkerhetstalet, så är den statistiskt säkerställd.

Men i regel när man betraktar en sådan kurva så har inte tillgång till osäkerhetstal för skillnader, till jämförelser i olika kombinationer. Då kan man göra på ett lite enklare sätt.

2 I **NÄSTA DIAGRAM** visas åter samma kurva, men nu också två parallella kurvor över och under. De kurvorna anger ett osäkerhetsintervall för antalet arbetslösa. Det betyder att för varje tidpunkt så kan man med relativt god säkerhet säga att antalet arbetslösa bör ligga någonstans mellan den nedersta och den översta kurvan. Närmare bestämt så är det för varje tidpunkt 95 procents sannolikhet för att osäkerhetsintervallet träffar rätt på det sättet.

För vårt exempel nyss finner vi att antalet arbetslösa i april 2006 bör ligga mellan 360 000 och 401 000 och i april 2007 mellan 290 000 och 328 000. Så ser osäkerhetsintervallen ut, som kurvorna visar.

Hela osäkerhetsintervallet för april 2007 ligger alltså under hela osäkerhetsintervallet för april 2006. De två intervallen är helt och hållet skilda från varandra. Då kan man dra slutsatsen att nedgången mellan april 2006 och april 2007 är statistiskt säkerställd. Den kan ganska säkert inte bero på enbart slumpen.

Närmare bestämt så är nedgången säkerställd, statistiskt signifikant, på lägre än 5 procents risknivå. Det betyder att om det ändå inte vore någon verklig nedgång i arbetslösheten mellan de två tidpunkterna, så vore det ganska osannolikt att statistiken skulle se ut som den faktiskt gör. Då skulle det nämligen vara lägre än 5 procents sannolikhet för att statistiken av ren slump ändå

skulle tyda minst så starkt på en nedgång som den gör.

RECEPTET är alltså detta: Om man vill jämföra två tal och deras osäkerhetsintervall ligger helt och hållet skilda från varandra, så är det statistiskt säkerställt att talen skiljer sig från varandra.

Detta är som sagt ett förenklat recept som är något grovt. Men det är praktiskt att använda när man enkelt vill jämföra olika tal som presenteras med osäkerhetsintervall. Det har dock nackdelen att det inte alltid urskiljer skillnader som egentligen skulle kunna anses statistiskt säkerställda.

Ett exempel: Kurvans topp i juni 2007 är synbart lägre än toppen i juni 2006, men osäkerhetsintervallet för juni 2007 ligger bara nästan helt under det för juni 2006. De två intervallen ligger nästan skilda från varandra men lappar ändå över varandra till en liten del. Troligen skulle en exaktare beräkning visa att skillnaden är statistiskt säkerställd.

AKU HAR ETT relativt stort urval, med över 20 000 personer per månad. Ett stort urval gör att urvalsosäkerheten blir liten, vilket naturligtvis är bra. Då blir osäkerhetsintervallen korta, det vill säga de tre kurvorna i diagrammet kommer nära varandra. Det ger i sin tur bra möjligheter att dra statistiskt säkerställda slutsatser om ökning och minskningar över tiden.

3 Att ha stort urval är ännu viktigare när man vill kunna dra statistiskt säkerställda slutsatser även om grupper i befolkningen, inte bara hela befolkningen. Det sista diagrammet visar åter antalet arbetslösa med osäkerhetsintervall, men nu för ungdomar, eller åldersgruppen 15–24 år.

Här blir osäkerhetsintervallen längre, sett i relativa tal. Det beror på att antalet personer i urvalet förstås är mindre i denna åldersgrupp än totalt över alla åldrar. Vill man kunna dra statistiskt säkerställda slutsatser om delgrupper i befolkningen så ställer det alltså anspråk på urvalsstorleken. ●

Författare

Martin Ribe
är metodstatistiker
på SCB
tfn: 08-506 948 54
e-post: martin.ribe@scb.se

Var fjärde nybörjare i högskolan är inte från Sverige

Antalet utländska studenter i Sverige har under den senaste tioårsperioden ökat från 10 000 till över 30 000. Antalet svenskar som studerar på högskolor utomlands har under samma period stadigt legat kring 25 000.

Allt fler studenter kommer inresande från andra länder till Sverige för att studera. Ökningen den senaste tioårsperioden har

varit mycket kraftig samtidigt som intresset bland svenska studenter för att studera i ett annat land ligger på en stabil nivå. Det visar en nyligen gjord studie som SCB genomfört tillsammans med Högskoleverket.

ANTALET INRESANDE STUDENTER till Sverige uppgick läsåret 2007/08 till 31 000. Det var tre gånger så många som 1998/99 och antalet

inresande studenter är numera fler än antalet utresande studenter.

Av de utländska studenterna i Sverige läsåret 2007/08 deltog 22 000 för första gången i svensk högskoleutbildning. Av dem var 12 000 utbytesstudenter som deltar i ett utbytesprogram och 10 000 så kallade free movers, det vill säga studenter som anordnar sina studier i Sverige på egen hand. Var fjärde nybörjare i högskolan är numera från ett annat land än Sverige.

De flesta utbytesstudenter är från Tyskland, därefter följer Frankrike och Spanien. Det är

också från dessa tre länder, och speciellt Tyskland, som antalet utbytesstudenter har ökat mest under de senaste tio åren. Förutom länderna i Europa, som helt dominerar utbytesprogrammen, kom många utbytesstudenter från USA läsåret 2007/08. Totalt kom utbytesstudenter från cirka 70 olika länder. Det var ungefär lika många kvinnor som män bland utbytesstudenterna i Sverige. Skillnaden mellan olika länder är dock stor.

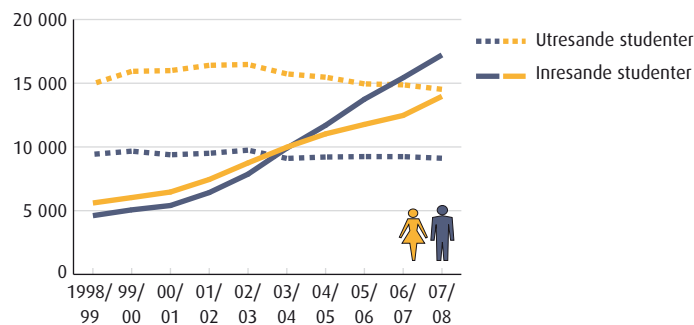
EN TREDJEDEL AV DE FREE MOVERS som kom till Sverige 2007/08 var

Utländska studenter i Sverige blir allt vanligare.

Flest män bland inresande studenter

In- och utresande studenter läsåren 1998/99–2007/08

Bland de inresande studenterna har det under de senaste åren varit flest män. Dessförinnan var det flest kvinnor. Bland de utresande är antalet kvinnor betydligt större än antalet män.

Andelen inresande studenter har fördubblats under 2000-talet

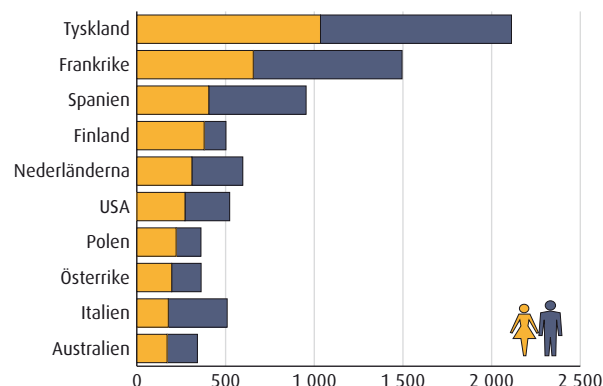
Andel inresande studenter av det totala antalet nybörjare läsåren 1998/99–2007/08. Procent

	1998/99	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08
Kvinnor	10	10	11	11	13	15	17	18	19	20
Män	12	13	14	15	17	21	24	27	30	31
Totalt	11	11	12	13	15	18	20	22	24	25

Av nybörjarna i högskolan 2007/08 var nästan var tredje man och var femte kvinna från ett annat land än Sverige.

Flest utbytesstudenter från Tyskland

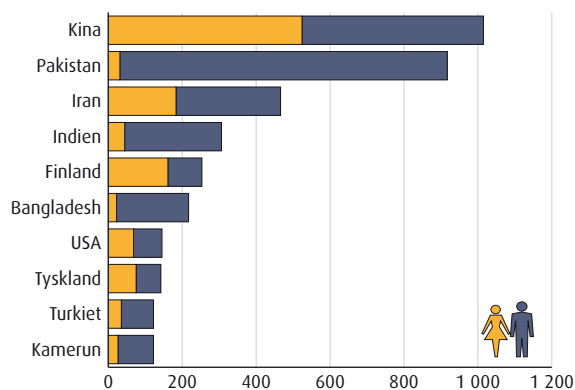
Inresande utbytesstudenter för första gången i svensk högskoleutbildning efter land läsåret 2007/08

Två tredjedelar av utbytesstudenterna var från länder i diagrammet ovan.

Hög andel män bland studenter från Pakistan, Indien och Bangladesh

Free movers för första gången i svensk högskoleutbildning efter land läsåret 2007/08

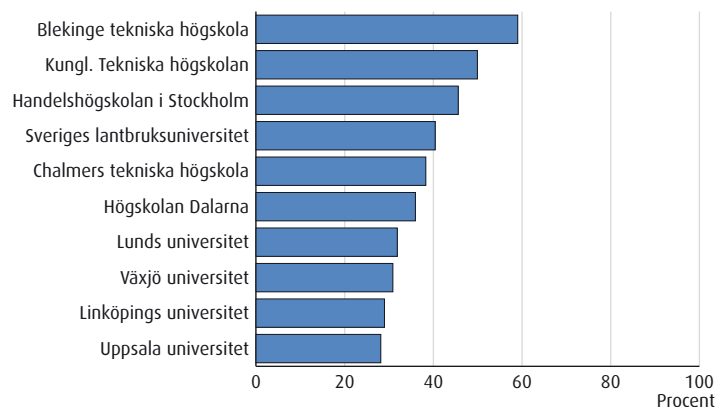

37 procent av gruppen free movers var från länder i diagrammet ovan.

↑
OBS!
Olika
skalor
↓

Tekniska högskolor drar studenter från andra länder

Högskolor med hög andel inresande studenter av totala antalet nybörjare läsåret 2007/08

Högskolor med färre än 100 inresande studenter totalt redovisas inte.

från Asien. Flest var studenterna från Kina och Pakistan. Totalt kom free movers från närmare 100 länder. Bland free movers var det fler män än kvinnor. Även här är dock skillnaden mellan olika länder stor. Nästan alla free movers från Pakistan var män.

I stort sett samliga utbytesstudenter läste fristående kurser. Den vanligaste inriktningen på studierna var samhällsvetenskapliga ämnen följt av teknik och tillverkning. Över hälften av utbytesstudenterna som läste fristående kurser läste inom dessa inriktningar.

I gruppen free movers var det fler som läste på utbildningsprogram än på fristående kurs. Lsåret 2007/08 läste drygt 60 procent av free movers på utbildningsprogram. Den vanligaste inriktningen på studierna var program med inriktning mot teknik och tillverkning.

De senaste fem läsåren har andelen free movers på program ökat. Allt fler utbildningar ges på engelska och bland annat har internationella masterutbildningar införts. Av de free movers som läste ett program 2007/08 läste drygt 60 procent ett masterprogram. Ytterligare 20 procent läste ett magisterprogram vilket innebär att över 80 procent av programstudenterna läste ett program på avancerad nivå. På många av magister- och masterprogrammen fanns nästan inga svenska studenter alls. Totalt utgjorde free movers 94 procent av alla nybörjare på masterprogram och 81 procent av nybörjarna på magisterprogram.

Definitioner

Gruppen **inresande studenter** består av utbytesstudenter som deltar i ett utbytesprogram vid svenska universitet och högskolor samt studenter som anordnar sina studier i Sverige på egen hand, s.k. free movers. Med free movers avses personer som beviljats uppehållstillstånd för studier, utrikes födda som invandrat mindre än sex månader innan studiestarten och övriga personer som saknar uppgift om svenskt personnummer i högskolornas studieadministrativa system. För free movers saknas uppgift om land för cirka 40 procent av nybörjarna 2007/08. Det beror främst på att personer från Norden och EU inte behöver uppehållstillstånd för att resa in i Sverige.

FLEST INRESANDE STUDENTER fanns i Lunds universitet och Kungliga Tekniska högskolan, drygt 2 000 vardera. Därefter följde universiteten i Uppsala, Linköping och Göteborg med närmare 1 500 vardera. Under de senaste tio läsåren har antalet inresande studenter ökat mest på Kungliga Tekniska högskolan och Lunds universitet.

I relation till det totala antalet högskolenybörjare varierade andelen inresande studenter stort mellan högskolorna. På Blekinge tekniska högskola var över hälften av nybörjarna 2007/08 inresande studenter och på Kungliga Tekniska högskolan och Handels-högskolan i Stockholm nästan hälften. Betydligt lägre andel hade bland annat Högskolan i Kalmar, Örebro universitet och Södertörns högskola med omkring 10 procent.

För att beviljas uppehållstillstånd för studier vid universitet/högskola i Sverige måste du visa att du:

- blivit antagen till heltidsstudier
- kan försörja dig under hela den planerade studietiden
- har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige om du ska studera kortare tid än ett år.

Författare

Anna Gärdqvist arbetar med utbildningsstatistik på SCB
tfn: 019-17 65 45
e-post: anna.gaerdqvist@scb.se

Varannan deltagare fullföljer sfi

Deltagarantalet i svenskundervisning för invandrare följer nivån på invandringen. Men andelen invandrare som deltar i sfi är mindre i dag än i mitten av 1990-talet. Kvinnor deltar i större utsträckning än män, men tycker att studierna är svårare.

Svenskundervisning för invandrare (sfi) är en egen skolform som ska ge grundläggande kunskaper i svenska till vuxna invandrare. Kommunerna är skyldiga att erbjuda sfi till dem som saknar kunskaper i svenska språket.

SCB genomförde under hösten 2008 en enkätundersökning bland sfi-deltagare. Syftet med undersökningen var att belysa faktorer som kan påverka studieresultat och att bedöma om sfi ger tillräckliga kunskaper för att klara sig i samhället. Deltagarna fick också bland annat besvara frågor om sina framtidsplaner.

NÄSTAN 45 000 PERSONER var inskrivna i sfi i november 2008. Deltagandet varierar med antalet personer som invandrar. Under de två senaste decennierna märks två toppar i deltagarantalet – läsåren 1994/95 och 2006/07. Båda tidpunkterna sammanfaller med stor invandring. I början av 1990-talet invandrade många från länderna i före detta Jugoslavien, personer som i stor utsträckning också deltog i sfi-undervisning. Detsamma gäller de som invandrat efter 2005, som till stor del är irakier.

Andelen invandrare som deltar i sfi har minskat sedan de höga nivåerna i början av 1990-talet. Då deltog närmare 80 procent av invandrarna i sfi. Av dem som invandrade 2006 har knappt 60 procent deltagit. Det beror delvis

Kvinnor upplever oftare än män att sfi-studierna är svåra.

på att invandringen har ändrat karaktär. Invandrarna i början 1990-talet var i stor utsträckning flyktingar med behov av undervisning i svenska. Under senare år utgörs invandringen allt mer av exempelvis studenter och personer från grannländer och övriga EU som bosätter sig i Sverige för att arbeta och studera, grupper som inte har samma behov av språkundervisning inom ramen för sfi.

Av deltagarna hösten 2008, tidpunkten för SCB:s undersökning, var 60 procent kvinnor, men könsfördelningen varierar beroende på åldersgrupp och födelse land. En stor andel av deltagarna är i åldern 25–34 år. Drygt 40 procent av deltagarna var flyktingar, övriga har invandrat av andra skäl.

ARABISKTALANDE var en av de största enskilda grupperna, följt av

personer som talar kurdiska, thailändska, somaliska och polska. I flertalet modersmålsgrupper var kvinnorna i majoritet och bland personer som talar thailändska var nästan samtliga deltagare kvinnor. Fördelningen mellan modersmål varierar mellan olika kategorier av invandrare. Största gruppen bland flyktingarna hade somaliska som modersmål.

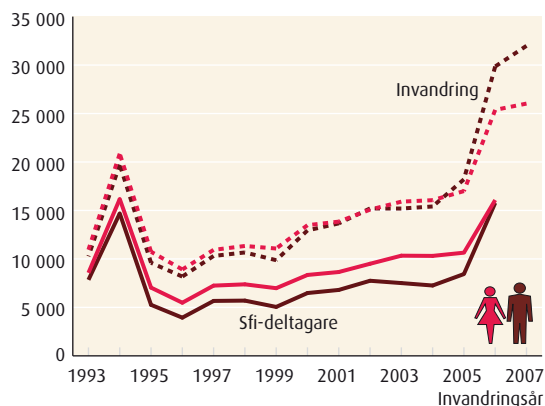
SFI BESTÅR AV studievägar på tre nivåer, som riktar sig till personer med olika bakgrund, mål och förutsättningar. Knappt hälften studerade på den högsta nivån hösten 2008. En fjärdedel av deltagare hade studerat mer än ett år när undersökningen genomfördes. Tidigare utbildningsbakgrund styr delvis valet av studieväg. Ju högre tidigare utbildning deltagarna har desto kortare tid tillbringas med sfi-studier i genomsnitt. En tredjedel av sfi-deltagarna hade en tidigare utbildning som var 13 år eller längre, det vill säga mer än motsvarande svensk grundskole- och gymnasieutbildning.

Hälften av alla som har fått sfi-undervisning någon gång under de 15 åren, som studien omfattar, har fått minst godkänt betyg. Att inte få godkänt betyg behöver dock inte vara liktydigt med misslyckade studier, även om detta naturligtvis också förekommer. En del personer med icke godkända betyg kan ha fått arbete, eller har lärt sig svenska på annat sätt än genom sfi, och därför avslutat studierna i förtid.

NÅGOT FLER KVINNOR än män har fått godkänt betyg. Flyktingar har fått godkänt betyg i mindre utsträckning än övriga invand-

Fler invandrare ökar deltagandet i sfi

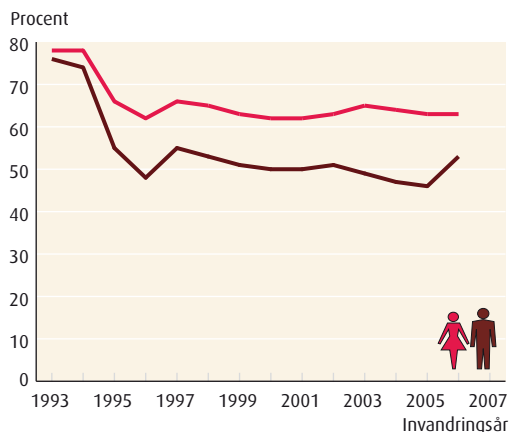
Antal utrikes födda invandrare i åldrarna 20–59 år och deltagare i sfi efter invandringsår

Det höga deltagandet i sfi i början av 1990-talet berodde på att många invandrade från före detta Jugoslavien. De senaste årens stora invandring, från framför allt Irak, har också inneburit ett större antal sfi-elever.

Högre sfi-deltagande bland kvinnor

Andel av utrikes födda invandrare i åldrarna 20–59 år som har deltagit i sfi-undervisning efter invandringsår

Andelen invandrare som studerar i sfi är lägre i dag jämfört med mitten av 1990-talet. Män deltar i mindre utsträckning än kvinnor.

rare, liksom personer med kortare utbildning från hemlandet.

Kvinnor upplever oftare än män att det är svårt att läsa sfi, trots att de alltså oftare får godkänt betyg än män. Hälften av kvinnorna och fyra av tio av männen tycker så. En förklaring

kan vara att fler kvinnor än män har kortare utbildning med sig från hemlandet och därmed är mindre vana att studera. Likaså bedömer flyktingar i större utsträckning än övriga invandrare att det är svårt att läsa i sfi, liksom deltagare på lägre nivåer.

Hälften trodde att de skulle lära sig svenska snabbare om det vore ett krav för att bli svensk medborgare.

SFI ÄR EN FLEXIBEL skolform och deltagarna ska kunna kombinera studier med praktik och arbete. Enligt SCB:s undersökning hade hälften av sfi-deltagarna praktik under tiden de läste sfi. Det var vanligare att män hade praktik än kvinnor, och bland flyktingar var det vanligare än bland övriga invandrare. De senare får andra jobb i större utsträckning eller har redan arbete när de börjar i sfi. Två av tio av dem som hade praktik under tiden i sfi fick arbete genom praktiken, lägre andel bland flyktingar än bland övriga invandrare.

Var tredje sfi-deltagare hade något arbete vid sidan av sfi-studierna. Det är framförallt deltagare som har kommit längst i utbildningen, och som antagligen hunnit etablera sig bättre i Sverige, som kombinerar arbete med studier.

Två av tio deltagare som kombinerade arbete med studierna arbetade mindre än fem timmar per vecka, och en av tio arbetade mer än 40 timmar per vecka. Det är något vanligare bland män än bland kvinnor att kombinera arbete med studierna.

Flyktinginvandrarna arbetar i mindre utsträckning än övriga invandrargrupper, vilket ofta beror på att man som flykting inledningsvis har svårare att få jobb och att man har större behov av heltidsstudier i sfi. Flyktingarna finns främst bland dem som arbetade 20 timmar eller mindre per vecka. Övriga invandrare var mer representerade i gruppen som

Om undersökningen

Uppgifterna i artikeln är hämtade från en studie om sfi som SCB genomförde under vintern 2008/09.

I enkätundersökningen ingick ett urval av 80 sfi-anordnare och 6 000 deltagare. Undersökningen genomfördes i skolan och de utvalda fick svara på en sexsidig enkät. 67 av anordnarna deltog och bland dessa svarade 58 procent av deltagarna.

Uppgifterna om antalet invandrare och sfi-deltagare under perioden 1993–2007 samt uppgifter om sfi-betyg är hämtade från registerdata.

arbetade mer än 20 timmar per vecka vid sidan av studierna.

DELTAGARNAS PLANER för tiden efter sfi skiljer sig åt. Hälften av deltagarna hösten 2008 ville arbeta direkt efter sfi och var fjärde ville studera. En mindre andel avsåg att både arbeta och studera. Kvinnor vill studera i större utsträckning än män, medan männen avser att arbeta mer. Med stigande ålder ökar intresset för arbete medan viljan att studera vidare minskar. Tidigare utbildning från hemlandet påverkar också planerna för framtiden. Ju högre utbildning man har desto större är intresset för fortsatta studier efter sfi.

Författare

Sinisa Sauli

arbetar med utbildnings- och arbetsmarknadsstatistik på SCB
Tfn: 019-17 62 15
e-post: sinisa.sauli@scb.se

Hushållsnära tjänster - mest för höginkomsttagare

Sedan den 1 juli 2007 är det möjligt att få skattereduktion för hushållsnära tjänster. Under det första halvåret 2007 var denna typ av skattereduktion betydligt vanligare bland höginkomsttagare än bland låginkomsttagare.

DET VAR 46 000 PERSONER eller 0,6 procent av skattebetalarna, som utnyttjade möjligheten till skattereduktion för hushållsnära tjänster 2007. Totalt betalade dessa personer 240 miljoner kronor för tjänsterna, vilket innebär att den totala skattereduktionen var 120 miljoner kronor. Det motsvarar i genomsnitt 2 600 kronor per person. För ungefär 1 000 personer var skattereduktionen högre än 10 000 kronor.

Fler kvinnor än män utnyttjade möjligheten till skattereduktion, 26 000 kvinnor mot 20 000 män. Det var relativt många äldre som hade skattereduktion. Var tredje person var över 65 år och

allra vanligast var skattereduktionen bland dem som fyllt 75 år. Även i åldersgruppen 35–39 år var andelen relativt hög.

OM MAN JÄMFÖR olika typer av hushåll var skattereduktionen vanligast bland ensamstående kvinnor som var ålderspensionärer. Bland dem var andelen med skattereduktion drygt en procent. Bland sammanboende med barn låg andelen också över en procent medan andelen för ensamstående med barn, såväl för män som för kvinnor, låg kring en halv procent. Det var ingen större skillnad mellan hushåll med olika antal barn.

DE STÖRSTA SKILLNADERNA visar sig då personer på olika inkomstnivåer jämförs. Bland dem med hög inkomst var det betydligt större andel som hade skattereduktion än bland dem med låg inkomst. Av de drygt 6 miljoner personer som hade en årsinkomst under 300 000 kronor var det endast tre promille som hade skattereduktion. Av dem i intervallet 300 000–500 000 kronor var det en procent och av dem med högre inkomst än 500 000 kronor var det fyra procent. I hela befolkningen 20–64 år låg medianinkomsten 2007 på 240 000 kronor. Bland dem med skattereduktion låg motsvarande belopp på 430 000 kronor.

Det är också i höginkomstkommunerna som andelen med skattereduktion är störst. I Danderyd var andelen 3 procent, i Lidingö drygt 2 procent och i Täby och Lomma 1,5 procent. I

Skattereduktionen för hushållsnära tjänster innebär att kostnaden för att köpa hushållstjänster sänks med 50 procent. Den sammanlagda skattereduktionen får uppgå till högst 50 000 kronor per person och år. Under 2007 var maxbeloppet 25 000 kronor eftersom reformen infördes den 1 juli 2007.

Skattereduktionen omfattar:

- städarbete, vård av kläder och matlagning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden

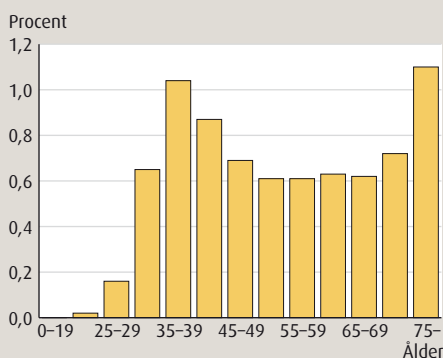
- gräs- och häckklippning samt snöskottning som utförs i nära anslutning till bostaden

- barnpassning som utförs i eller i nära anslutning till bostaden samt lämning och hämtning av barn vid förskola, skola, fritidsaktivitet eller liknande

- annan omsorg och tillsyn som en person behöver och som utförs i eller i nära anslutning till bostaden eller i samband med promenader, bankbesök, besök vid vårdcentraler eller liknande enklare ärenden.

Vanligast bland 75+

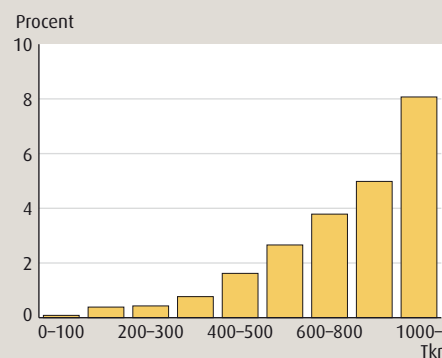
Andel med skattereduktion för hushållsnära tjänster efter ålder

Skattereduktion för hushållsnära tjänster är vanligast bland personer som fyllt 75 år. Också i åldersgruppen 35–39 år är andelen relativt hög.

Ovanligt bland låginkomsttagare

Andel med skattereduktion för hushållsnära tjänster efter sammanräknad förvärvsinkomst

Skattereduktion för hushållsnära tjänster är mycket ovanlig bland låginkomsttagare. Andelen ökar markant med stigande inkomst.

11 kommuner var andelen större än en procent. Lägst var andelen i Gällivare, Skinnskatteberg och Storuman där endast 0,05 procent av skattebetalarna hade skattereduktion för hushållsnära tjänster. I drygt 100 kommuner låg andelen under 0,3 procent.

Reformen med skattereduktion för hushållsnära tjänster sades ha flera syften. Ett av dem var att skapa nya vita jobb inom hushållssektorn där tjänster ofta utförs svart. Genom att göra tjänsterna billigare för köparen ska svart arbete omvandlas till vitt arbete, som också ger fler riktiga arbetstillfällen.

HAR DÅ ANTALET SYSSELSATTA inom branschen Lokalvård ökat till följd av skattereduktionen? Frågan är svår att besvara. SCB:s sysselsättningsstatistik redovisar antalet sysselsatta inom Lokalvård men hur införandet av skattereduktionen har påverkat utvecklingen går inte att dra några slutsatser om. De tjänster som köptes med skattereduktion under andra halvåret 2007 motsvarar 800 000 arbetstimmar om man räknar med en taxa på 300 kronor per timme. Vill man räkna om dessa timmar till heltidstjänster mot-

svarar de, med en årsarbetstid på 1 600 timmar, cirka 1 000 heltidstjänster under det första halvår som skattereduktionen fanns. Detta går dock inte att översätta till 1 000 nya vita jobb eftersom vissa av de personer som hade skattereduktionen redan tidigare köpte vita tjänster inom hushållssektorn.

ETT ANNAT SYFTE med reformen sades vara att förbättra förutsätt-

ningarna för kvinnor och män att kunna kombinera arbetsliv och familjeliv på mer lika villkor. Kvinnor utför en övervägande del av familjens hushållsarbete. Skattereduktionen ska ge familjer större möjligheter att köpa tjänster som underlättar vardagen. På så sätt ska framför allt kvinnor kunna öka sin egen tid på arbetsmarknaden.

SCB:s sysselsättningsstatistik ger inget svar på i vilken omfattning skattereduktionen har påverkat kvinnors tid på arbetsmarknaden. Det är en relativt liten andel som har utnyttjat reformen och de som har utnyttjat den till att öka sin arbetstid är alldeles för få för att sysselsättningsstatistiken märkbart ska påverkas. ●

Författare

Lovisa Sköld
arbetar med inkomststatistik på SCB
tfn: 019-17 64 74
e-post: lovisa.skold@scb.se

FAKTA

Vad är skillnaden?

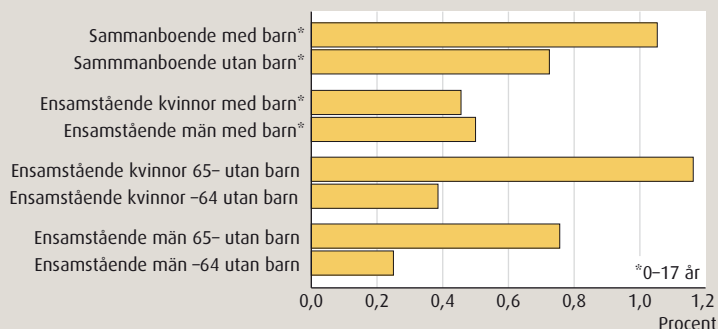
Mellan att göra ett avdrag i deklarationen och att få en skattereduktion?

Ett avdrag, t.ex. för resor till och från arbetet, innebär att den beskattningsbara förvärvsinkomsten, dvs. det belopp som skatten ska beräknas på, minskar och därmed blir skatten lägre. En skattereduktion, t.ex. för hushållsnära tjänster, påverkar däremot inte den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Det är istället den beräknade skatten som reduceras.

Detta innebär att en skattereduktion på ett visst belopp minskar skatten med lika mycket räknat i kronor för alla som har reduktionen. När det gäller avdrag däremot avgör skattesatsen hur mycket lägre skatten blir. En person som har hög inkomst betalar en högre andel av sin inkomst i skatt än en person med låg inkomst. Om dessa två gör lika stora avdrag får höginkomsttagaren en större sänkning av skatten än låginkomsttagaren.

Vanligast bland ensamstående äldre kvinnor

Andel med skattereduktion för hushållsnära tjänster efter hushållstyp

Ensamstående äldre kvinnor (över 65 år) är den grupp där störst andel har skattereduktion för hushållsnära tjänster. Bland ensamstående män (under 65 år) utan barn är andelen betydligt lägre.

Sommarvädret i statistik

Mest sol för den som har semester i juli? Nej, inte om man ska tro SMHI:s väderstatistik. En vanlig sommar är det flest soltimmar under juni. Juli är visserligen den varmaste månaden, men också den månad då det faller mest regn. Den meteorologiska definitionen av sommar är en dygnsmedeltemperatur som är stigande och ligger över 10 grader. Detta gör att sommaren kommer vid olika tid till olika delar av Sverige. Exempelvis kommer sommaren ofta omkring 8 maj till Malmö, men inte förrän om-

kring 18 juni till Kiruna. Under våren 2009 gjorde dock en ovanligt varm period i april att sommaren kom redan sista veckan i april till stora delar av Götaland och Svealand.

Källa: SMHI, www.smhi.se

Hälften av ungdomarna sommarjobb

Sommaren innebär inte bara ledighet och lata dagar för skollidiga ungdomar. 54 procent av flickorna och 50 procent av poj-

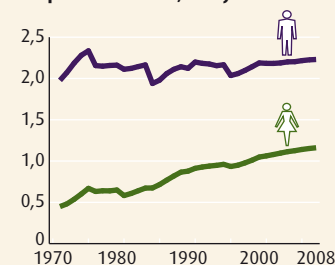
karna i åldrarna 16–18 år uppger att de hade ett sommarjobb åren 2006–2007.

Källa: SCB, www.scb.se

Allt fler bilar ägs av kvinnor

Sedan tidigt 1970-tal har antalet personbilar i trafik som ägs av kvinnor ökat kraftigt. Medan bilnehavet för män under perioden 1972–2008 endast ökat med 13 procent har bilnehavet för kvinnor under samma period ökat med 159 procent. Dock har denna utveckling skett från en låg nivå. Om man istället räknar antalet bilar som ägs av kvinnor respektive män äger männen närmare dubbelt så många bilar som kvinnorna.

Antal bilar som ägs av kvinnor respektive män, miljoner

Källa: SCB, www.scb.se

SCB-siffran

3,9 miljoner

valde att deklarerat elektroniskt. Det är drygt hälften av dem som kunde e-deklarerat. Större andel kvinnor än män gjorde det, 53 procent mot 47 procent av männen. Oxelösund och Hofors ligger i topp med 65 respektive 64 procent som hade skickat in en e-deklaration.

Läs mer på www.skatteverket.se

NYA BÖCKER

Rapporterna kan laddas hem på www.scb.se och beställas i tryckt form via e-post: publ@scb.se

En allt mer aktiv fritid

Svenskarna blir allt mer aktiva på fritiden. De aktiviteter som är mest populära bland såväl kvinnor som män är att gå på restaurang, pub eller kafé samt att motionera. Dock finns skillnader i andra avseenden, där exempelvis män ägnar sig mer åt datorer och Internet medan kvinnor i större utsträckning läser böcker och veckotidningar.

I rapporten Fritid 2006-07 ges en beskrivning av befolkningens fritidsvanor. Tyngdpunkten ligger på omfattningen av friluftsliv, motion och idrott, kultur- och nöjesaktiviteter samt semesterresande år 2006-07, men även förändringen sedan tidigt 1980-tal behandlas.

Utrikes födda väntas stå för hela arbetskraftsökningen till 2030

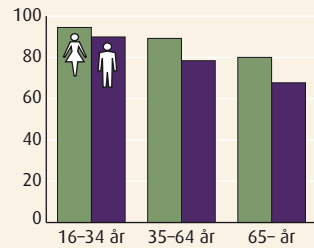
Enligt en prognos beräknas arbetskraften öka med 175 000 personer till år 2030. Hela ökningen utgörs av de utrikes födda. Det beror främst på att utrikes födda framöver väntas utgöra en större del av befolkningen i yrkesaktiv ålder. Till år 2030 väntas befolkningen öka med närmare 900 000. Framför allt kommer antalet personer som är 65 år eller äldre att ha ökat. Till följd av detta ökar försörjningsbördan markant. Detta är något av det du kan läsa om i den nya rapporten Arbetskraftsprognos 2009 – utvecklingen till 2030 enligt två scenarier.

Fler kvinnor än män har en nära vän

Allt fler har en riktigt nära vän. I Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) år 2007 uppgav 89 procent av kvinnorna och 80 procent av männen att de hade en nära vän. Det är en ökning med 10 respektive 12 procentenheter för kvinnor och män i åldrarna 16 år och uppåt sedan början av 1980-talet. Det är fler yngre än äldre som har en nära vän, och i alla åldrar är det fler kvinnor än män som uppger att de har en nära vän.

Andel män och kvinnor i olika åldersgrupper som har en nära vän

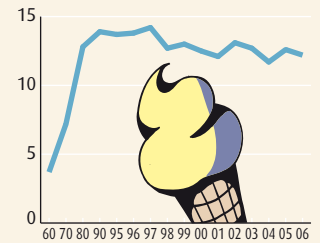
Källa: SCB, www.scb.se

Glassätandet mätt i siffror

Efter att ha ökat kraftigt ända sedan 1960-talet, med toppnoteringar på över 14 liter per person och år, har glassätandet under de senaste åren stabiliserats. Enligt siffror från 2006 äter svenskarna i genomsnitt ungefär 12,2 liter glass per person och år.

Källa: Jordbruksverket, www.sjv.se

Konsumtion av glass, liter per person och år

DEMOKRATIDAG den 22 september

Tisdagen den 22 september arrangerar SCB:s enhet för demokratistatistik för sjätte året i rad en halvdagskonferens i Stockholm på temat demokrati.

Moderator är professor Sören Holmberg, statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.

Se SCB:s webbplats www.scb.se och välj Kurser och seminarier för program och anmälan.

För frågor ring 08-506 944 10 eller använd e-post: valstatistik@scb.se

Fler kvinnor än män motionerar

Nya resultat från Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF) visar att kvinnor numera motionerar mer än män. Ända sedan 1980-talet har kvinnorna närmat sig männen i andel som motionerar på fritiden och denna trend ser ut att fortsätta. Kring år 2000 gick kvinnorna om männen och år 2006 hade kvinnorna dragit ifrån ytterligare. År 2006 motionerade 54 procent av kvinnorna och 44 procent av männen minst två gånger i veckan. Däremot skiljer sig typen av motion åt, kvinnor tränar inomhus i större utsträckning än män.

Källa: SCB, www.scb.se

Tabeller över Sveriges befolkning...

...publiceras årsvis och innehåller i tabellform samt i korta texter uppgifter om både folkmängden och dess förändringar.

Befolkningen redovisas bland annat efter kön, ålder, civilstånd, födelseland och medborgarskap. Statistiken redovisas även på regionala nivåer.

Det finns också tabeller över födda, döda, in- och utvandring, partnerskap, gifta, skilda samt nyblivna änkor och änklingar.

Boken utkommer den 23 juni.

Sommarskola i statistik

Sommarskolan 2009, som samarrangeras av Örebro universitet och SCB, kommer att ta upp formulering, skattning och tolkning av logistiska regressionsmodeller utifrån ett tillämpat perspektiv. Logistisk regression är en standardmetod för att analysera hur

kategoriska variabler beror av förklarande variabler. En korrekt tillämpning kräver dock att man dessutom förstår under vilka förutsättningar metoden kan och bör användas.

Sommarskolan äger rum **25-27 augusti**. Mer information hittar du på www.ore.se under Handelshögskolan/Forskning/Konferenser

Korrigerad: Fastighetsuppgifterna har korrigerats för åren 2006 och 2007. Det har påverkat statistiken över reala tillgångar (exkl. bostadsrätter), nettoförmögenhet och summa tillgångar.

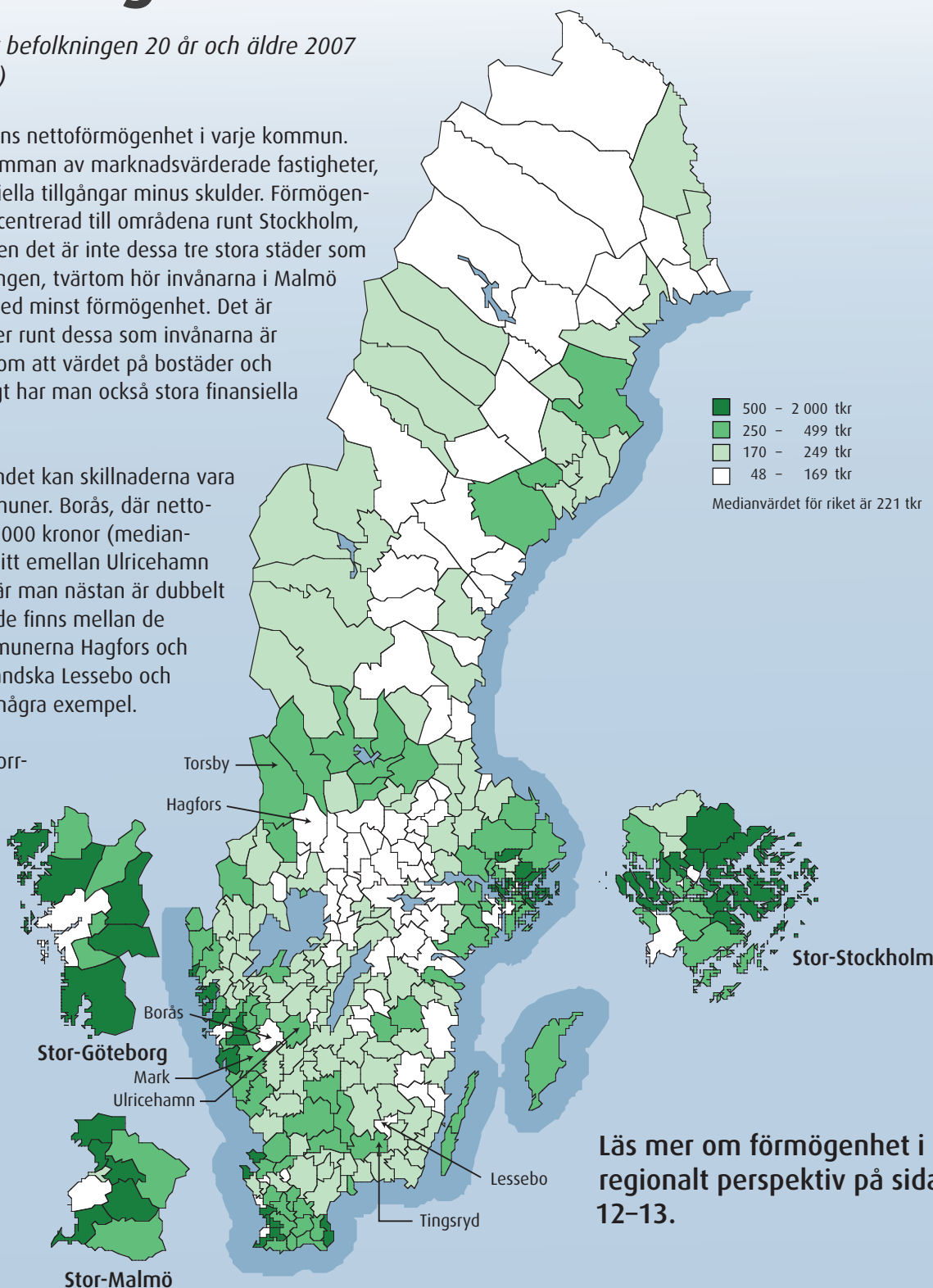
Störst förmögenhet runt stora städer

Nettoförmögenhet för befolkningen 20 år och äldre 2007
Medianvärde (för alla)

Kartan visar befolkningens nettoförmögenhet i varje kommun. Nettoförmögenhet är summan av marknadsvärderade fastigheter, bostadsrätter och finansiella tillgångar minus skulder. Förmögenheten är framförallt koncentrerad till områdena runt Stockholm, Göteborg och Malmö. Men det är inte dessa tre stora städer som har den rikaste befolkningen, tvärtom hör invånarna i Malmö och Göteborg till dem med minst förmögenhet. Det är snarare i vissa kommuner runt dessa som invånarna är riktigt välbärgade. Förutom att värdet på bostäder och övriga fastigheter är högt har man också stora finansiella besparingar här.

Även i andra delar av landet kan skillnaderna vara stora mellan grannkommuner. Borås, där nettoförmögenheten var 138 000 kronor (medianvärde) år 2007, ligger mitt emellan Ulricehamn och Marks kommuner där man nästan är dubbelt så rik. Samma förhållande finns mellan de värmländska grannkommunerna Hagfors och Torsby och mellan småländska Lessebo och Tingsryd, för att nämna några exempel.

De flesta kommuner i Norrland ligger långt ner på förmögenhetslistan. Endast i Bjurholm var medianvärdet på de vuxna invånarnas nettoförmögenhet över 250 000 kronor 2007.

Läs mer om förmögenhet i ett regionalt perspektiv på sidan 12-13.